Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШИНАРА, 14 МАЙ, 1985 ШУ. ◆ № 58 (7093). ◆ Мах 3 кеп.

КПСС ЦК хинна совещани

13 мае КПСС Центральни Комитете хилар центральни газетий, журналий, издательствай, информационни агентствай, кхыча идеологически учрежденей кулгалхой совещани. Дийцар КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленума решенешкара хьадоагIаш дола массови информацеи пропагандаи средствай декхараш.

Совещане къамэл даьд КПСС ЦК Политбюро члена, ЦК секретара Е. К. Лигачева.

(ТАСС).

Новкъостага ТИХОНОВ Николай Александровичага

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето чIоагIIа а дег тIара а даькъала вувц Хьо, гIорваьнна вола Коммунистически партеи Советски паччахьалкхени деятель, Хьа деэткъа шу дузача дийнахьа.

Дег тIара лов Хьо, Николай Александрович, могашмаьрша хилар, дуккхача шерашка вахар вай партена а советски халкъа а долча гIулакха, коммунизм котьяккхар духьа Iа беркате болх бар.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ | СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ | СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

КПСС XXVII съезда накъадолхаш

ЛЕРТТIА ЧАКХДАХА ДЕРРИГА БАЛХАШ

«БIаьстан дено шера кхоаб», яхаш да халкъа кица. Из ма доагIIара кхетаду Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза кхаш леладераша. БIаьсти тIехьаяьннаяле а балхаш дика дарах цар аьттув баьннаб хьалха дIае езаш хинна культураш ханал хьалха дIайийна яха.

Боахама эггара бокхагIа пайда бу шекара свеклаша. Укх шера 565 гектара тIа хьалкхеергъя совхозо из культура. Болхлоша декхар тIанийцад хIара гектара тIара 250 центнер а йоаккхаш, паччахьалкхенга 15 эзар тонн шекара свеклаш йохка, план 12700 тонн йолаш.

Уж хьувкъаяра дIаяхача гурахьа дискаш а даьха, хIара гектара 13 центнер минеральни удобренеш кхачийта дола лаьтта аьхад 30 — 32 сантиметр кIоарга. Шелал отталехьа чакхдаьхад уж балхаш. Декабрь бетта лаьтта чIоагIделча боал тIакIалтIара а ца тохаш, цIаькха аьхад деррига кхаш. Лоабатн гIуми вIашагIъувш долча лаьтта из агроприем чакхъяьккхача специалисташа яхачох, хIара гектара тIара 10 — 13 центнер свеклаш дукхагIа яха таро хул.

Уж эггара хьалха дIае йолайир № 1 йолча Гучигов Махьмада кулгалдеча отделене. Из йоккха балха опыт йолаш агроном ва. Цо тIахьожам лоаттабеш кхаь дийнахьа 170 гектара тIа шоай свеклаш дIайийна яьхай механизатораша. Цул тIехьагIа № 2 йолча отделене 150 гектара тIа а дIайийнай цар. Цу шинна а отделенешка свеклаш дIайийнай агротехнически бокъонаша дIа ма деххара индустриальни хьисапе цхьаь цхьан операцех йола технологи телха а ца еш.

Гербицидаш тоХача, лаьттанна обработка ечен ги дIадувчен къаьстта дика къахьийгар трактористаша Дудаев Iисас, БекмурзиевгIар Махьмадеи Салманеи, Идрисов Шамала, Межиев Махьмада. Цхьа ди дIадахийтацар цар шоай балха норма 140 — 150 процент кхоачаш ца еш. Цар сийна совхозе урагIа ахийтай байракх, карара кара тела цIе вымпелаш тийнай.

ХIанз шоай низаш оарцагIдьхад механизатораша генараш ялата лаьрхIа йола хьажкIаши дIайийна яхара. Цар дIалоацаргда шн эзар гектар хулаш дола лаьтта.

Районе эггара хьалха 166 гектара тIа индустриальни технологех генараш дIадийнад Исаев Зайнде кулгалдеча звенос. Цун механизатораша дош деннад хIара гектара тIара 15 центнер уж даха, планагIа даха доагIараш 11 центнер долаш. ХIаьта совхозе гIолла декхар тIанийцад 800 гектарах хIаране тIара 13 центнер генараш даха.

Укх шера эггара дукхагIа хьалкхеергъя хьажкIаш. Кхыча мехкарча селенцех йола гибридни хьажкIаш я цига дIаювраш. Агротехнически бокъонаша дIа ма деххара царна гIулакх дича хIара гектара тIара 100 центнер чуя йиш хулийташ я ужаш. Царца дувзаденна балхаш лерттIа чакхдахара оперативни штаб вIашагIъеллай совхозе. Цунна кулгалдеш ва керттера агроном Турпалов Леча.

ХьажкIаш хьалкхеергъя йоккха балха опыт йолаш болча механизатораша. Камаев Шамили Атиев Леман кулгалдеш а болаш, царех коллективни хьисапе къахьегаргдола шн звено вIашагIъеллай. Механизатораша деча балхашта раьза ба совхоза специалисташ.

Цхьабакъда, деррига балхаш дика чакхдоах ала йиш йолаш дац гIулакх. Шекара свеклаш дIайийнача кхашка зене йолча хIамашта духьала дохьаж доаллаш йола молхаш тайсаяц. Боахаме уж яц. «Сельхозхимия» яхача районни объединене а къоастадеш дац из гIулакх. Цун специалисташ сатийна багIа. Хьувкъама чIоагIа Iаткъаргъя цар мелал. «Чечингушсельхозхимия» яхача республикански объединене кулгалхой декхарийла ба царгара доагIар хьадеха а уж молхаш хилийтара де дезар де а.

С. АКАЕВ,
агроном.

КПСС XXVII съезда дикача совгIаташца накъабахара деррига низаш оарцагIдаьха къахьегаш ба «Назрановский» совхоза кхаш леладераш. ТIехьаьннача бIаьстено а цул тIехьагIа дийлхача догIаша а болх хьа ца байташ чIоагIа духьале яьяле а, 13 май хьатIаотташ 3600 гектара тIа хьажкIаш, цхьан а дукхача шерашка а тIаювла баьцаш — 800, генараш — 300, шекарен доакъарен свеклаш — 550, коартолаш — 150 гектар дIайийр.

Коллективни подрядагIа къахьегаш йолча звеньяшкара бригадашкара болхлоша, хьан сан аьнна доацаш, шоай кхашнара балхаш чакхдаьха даьлча тIалаьхкай шоай «болата говраш» новкъостий кхашкара культураш дIайийна яхара. Иштта болх баьб коартолаш кхееш болча звеньевойша Хочубаров Хьадисеи Мержоев Сулейманеи, шекара свеклаш лелаеча звеньевойша Бузуртанов Саварбика, Имагожев Ахьмад-Башира, механизатораша Оздоев Ювсапа, Октябрьски Революцеи «Знак Почетен» яха орденаш наьха тIа йоахкача Оздоев Хьамзата.

Укх шера планал совгIа хIара гектара тIара 15 центнер фуалъньха хьажкIаш яха декхар тIанийцад совхоза къахьегамхоша. Уж хьалкхееш ба йоккха балха опыт йолаш бола звеньевойш Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат Ужахов Муса, Муцольгов Бембулат, Эжиев Муса, кхыбараш. Цар шоаш хьинаре дакъа а лоацаш агротехнически эггара дикагIча дешошка индустриальни хьисапе дIайийнай 2600 гектара тIа ялатаи гибридни фунеи лаьрхIа йола хьажкIаш.

С. СУРХОЕВ.

СУРТА ТIА: хьажкIаш дIаювш кхай тIа гIолла хьайоагIа агрегаташ.

С. ПУГОЕВА сурт.

ДИКАГIЧАРЦА НИЙСЛУШ

Дика къахьегама толамаш доах Грознерча А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода атмосферно-вакуумни трубчатка (АВТ) установка болхлоша.

ХьалхагIа массе долча хьокхамашта тIехьаюсаш хинна коллектив тIеххьарча биъ бетта лакхара толамаш доахаш хьайоагIа. Сенца дувзаденна да из гIулакх дикагIча оагIорахьа тоалуш хилар?

— Эггара хьалха белгалдаккха деза тха установка бIаьстий капитальни ремонт яь, цун мел йола механизмаш кердачарца хийца хилар. ШозлагIа-дале, наьха къахьегам белгалбоаккхаш керда материальни стимулаш балха юкъейоалаяьй оаха, — дувц установка начальника Котиков Руслана.

— Цунца цхьана тIеххьарча хана тоаеннай къахьегамен производственни дисциплина, цунга хьежжа да оаха доаха толамаш а.

ХьалхагIа цхьаьцца бахьанашца болхлой кадраш хувцалора. Керттера бахьан дар материальни стимулированни яр санна дола гIулакх эсала вIаштIехьдаьккха хилар.

ХIанз ерригача заводе эггара къонагIа я цу установка коллектив. 80 процент бараш кагирхой ба.

Дукха ха йоаццаш дийша баьнна къона специалисташ баьхкаб установке болх бе. Уж ба Грозненски химико-технологически техникума выпускникаш.

— ЧIоагIа безаме тIайийцар тхо установка коллективо, — яхаш дагалувц Головчанская Верас.— Тхох хIаранена тIачIоагIвир хьехамча, мехкдаьттахочун къахьегам атта беце а сийлахьа болх хиларах дийцар ветеранаша. Балха моттиге хьакхоаччаше шоай теркама кIалъэзар тхо боккхагIа бараша. Теори мара дукха практика мича яр тха, цудухьа юххьанца хала дар, бакъда, иштта тхоай йоакхо ярах, лоаццача хана караерзальй оаха балха говзалаш.

Бакълув Вера, кагирхой йоакхо яр керттера декхар лоархI ветеранаша. Къаьстта царна юкъе белгала ба тIемен къахьегамен ветеранаш Шульгин Анатолий Николаевич, Къахьегама Сийлен кхоалагIча степена ордена кавалер, воккхагIа вола оператор Швидкий Виктор Павлович.

Установке дикагIа лоархIачарех я Геримсултанов Iумара кулгалду комсомольско-кагирхой бригада. Цу бригада коллективо дукхагIа продукци арахецара санна чIоагIа теркам тIабохийт цун дикал лакхъяра а. Из бригада я коллективни подрядагIа къахьегам вIаштIехьбоаккхилга эггара хьалха установке дIадоладаьр. Цар болам хьалльацаб кхыча бригадай коллективаша а. Шеко яц цхьайтталагIча пятилетка тIеххьарча шера декхараш дикача толамашца установка технологаша кхоачашдергхиларах. Къаьстта хьинар айденнад цига КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленум хинначул тIехьагIа. Цун материалаш бокъонца Iома а я технологаша дош деннад шера план 23 декабре кхоачашъе.

З. АЮБОВ.

МАССАНЕГА КХОАЧА ГIУЛАКХ

ХIанзарча хана боккхача лоархIаме да кхоачамех биззаи лерттIен пайда эцалга. ШозлагIа пайда эца йиш йола производственни отходаш, кIезига яц тха заводе. Эшар да цар теркам бар. Из лоархIаме декхар кхоачашдеча керттера моттиг дIалоац социалистически доалахьенна тIакхувдарашца лоаттабеча къовсамо.

ХIаман кхом бара дола дош дувцача хана вай цкъаза цу гIулакха цхьан оагIонна мара теркам тIабахийтац. Из я мехкдаьтта продукташ резервуарашкара хьайоахача хана лаьтта Iоухаш йовргйоацаш, химреагенташта, электроэнергена, бийдала кхом белга. Из а я лоархIаме оагIув. Духхьал укх шера хьалхарча кварталагIа нормал совгIа 18 эзар тонн мехкдаьтта продукташ зехьа яйнай заводе. Тхона зе ду иштта, установка тIа авари хилча, электроэнерги йоацаш технологически процесс юкъагIа йоахаш хилча. Цу тайпара соахка 34 моттиг нийсъелар.

МалагIа бахьанаш да аз дувца кхоачамбоацараш хьахулийтараш? Керттера бахьан да шийна хьалхашка латта декхар ма дарра заводa хIара болхлочо кхоачашца дар, кулгалхой тIахьожам мела хилар. Укхаза бехке ба завода директорагара денз мугIаререча болхлочунга кхаччалца бола нах. КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленуме къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева аьлар: «Кхы хьем боацаш соцаде деза хIаман хьурмат ца деш дола цу тайпара гIулакхаш. Алхха тIахьехамаш дарах даргдолаш дац, гучох, гIулакх — уж хьашт мелд а хиннад. Хьаддача нахагара дукхагIа, цу даькъе законага гIолла а, жоп деханза даргдац деррига материальни рузкъа ший метта лоаттадараи цунах пайда нийсса эцараи хьалхара».

ГIалаташ дублийтачарца оаха къовсам лоаттабац аьлча, харц хургдар. Бакъда, хьалха дIаяхача ханашка санна дукха деце а хIанз а нийслу балха тIехьабувлараш, корта бохабу малараш мелараш, прогулаш ераш. Хано ше бакъдаь хIама да, нагахьа санна, кхоачамбоацаращца машар кулгалхой боапаш болча моттиге гIулакх дикагIа латтилга. Тха заводе цу тайпара нах болаш ба. Уж ба цехий начальникаш Л. Амхадов, Ю. Лопанский, А. Ковальчук, установкай начальникаш И. Харитонов, А. Мерзликин, А. Сашков, кхыбараш. Уж берригa специалисташ мугIаререча болхлоех лакхерчеи юкъерчеи звенон кулгалхой хинна дIаэттарех ба.

ХIамашта кхом бара тIехьа чIоагIа пайда боалаш гIулакх да лицевой счеташ балха юкъейоалаяр. Цу тайпара форма лелаеча моттиге хьурмат дара даькъе дикагIа ка йоалилга гучадаьнна да. Бакъда, тха из гIулакх цхьоалагIча цехе мара дика латтац.

Социалистически доалахье лораяра даькъе чIоагIа лоархIам болаш я предприятешка вIашагIъехка новкъостий судаш. Тха заводе йолаш я 16 новкъостий суд. Шоай общественни декхар дика кхетадеш хиларца белгалъяьнна я пхелагIча цехера А. Стукаловский, шоллагIча цехера А. Зинченко керте латтараш. Кхы яр ма йий аьнна белгалъяьккха цу тайпара коллектив яц. Цар мела болх барах эггара хьалха бехк тIабуж тхона, — кулгалхошта.

А. МУЛИН,
В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода директор.

НОВКЪОСТА Н. А. ТИХОНОВНА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Коммунистически партенеи советски паччахьалкхеннеи хьалхашка доккхий гIулакхаш карагIдувларахи ваьча дийнахьа денз деэткъа шу дизарца дувзаденнеи КПСС ЦК Политбюро члена, СССР Министрий Совета Председатела новкъоста Тихонов Николай Александровича дойла Ленина орден.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела хьалхара заместитель **В. КУЗНЕЦОВ.**

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.**

Москва, Кремль.
1985 ш., 13 май.

155 ЭЗАР СОМ ПЛАНАЛ СОВГIА

ЦхьайтталагIча пятилетка тIеххьара шу хьинареча къахьегамца белгалдаккхара шоай деррига кхоачамаш оарцагIдаьха къахьегаш ба «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахой. Цудухьа денгара денга дикагIа хул цар доаха къахьегама толамаш. ДIабахача биъ бетта паччахьалкхен планал совгIа цар даьккхад 540 тонн гаргга мехкдаьтта, заданел совгIа маьхала яьккхай 155 эзар совгIа сом мах бола товарни продукци.

Укх шера мехкдаьтта а луш болх бе йолаялийтай пхи скважина. Царех кхоъ лаьттаи ченаш техкараша бурув теха а яьккха хьаенна я, вож шиъ болх ца беш лаьтта къаьна скважинаш я. Из бахьан долаш, иштта къаьнача фонда скважинех, балха ханах биззa пайда нийбарах, мехкдаьтта даккхара технологически режим нийса лелаярах къахьегама овсарле лакхъяра паччахьалкхен план ялх процент тIеххоачашъяьй мехкдаьттахоша. Шоай производственни хьокхамаш тIа-тIа тоадеш къахьегаш ба уж укх деношка а.

Планал совгIа мехкдаьтта даккхара тIанийпа декхараш тIеххоачашду Ахриев Берспакъа, Белхароев Яхьъя, Мамцов Василий керте латтача цехий коллективаша.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

1985 ШЕРА 13 МАЙ ХЬАТIАОТТАШ ХIАРА КХОАБАЧА IАТТАГАРА ШУРА ЯККХАРАХ ЙОЛА

СВОДКА

(кг).

Районаш	1985 шера	1984 шера
Наурски	9,1	10,2
Надтеречни	8,9	8,8
Ачхой-Мартановски	8,2	7,7
Шалински	8,2	8,4
Грозненски	8,1	7,2
Шелковской	7,9	8,0
Урус-Мартановски	7,8	7,3
Гудермесски	7,4	7,3
Назрановски	7,2	6,0
Сунженски	7,0	6,6
Малгобекски	6,7	6,1
Республике гIолла	7,8	7,6

РЕЙД

КОМСАШ ЙОВРА КХЕРАМ БА

Малгобека районерча боахамашка лелаеш я кхо эзар гаргга гектар комсаш. Дукха балхаш да бIаьсти чакхдаха дезараш — тIера лаьтта дIадаьккха комсий гаьнаш хьагучайоахилга, уж йоIилга, шпалера тоаелга, Iолохбаь аьшкасаьрг дIабехкилга, кхыдараш. ЧIонак яттIалехьа йистедаха дезаш да уж деррига балхаш. Укх шера бIаьсти тIехьаялларо, дукха йоасти чаш хиларо кхы а чоалханеча хьала тIа доаккх комсий плантацешкара балхаш ханнахьа чакхдахара гIулакх. Мишта лоархIабу цу декхарех комсаш лелаераш? Цу дешага хьожаш хилар «Сердало» газета рейдови бригада.

Тхо да ГI. Ахриева цIерагIча совхоза комсаш лелаеча отделене. Болх беча наьха бийсаш яха а йиш йолаш, дика кийчо яьй укхаза балхаш чакхдахара. Комсаш чуэцача хана эггара дукхагIа нах эш. Царна кхоачам беш, кал-тIа диллар долаш дика общежити я укхаза. ЛерттIа дика болх беш столови я. Дуача хIаманна болхлой раьза ба. Бакъда, яIа езача комсий 425 гектарах яьIараш, соахка гурахьа баь болх а тIехьа дIалаьрхIача а, 289 гектар мара яц.

— Болхлой геттара кIезига ба тха, — дувц отделене управляюще Гинаев Ахьмада. — Тха совхоза чуйоагIа юрт а кIезига нах бахаш я.

Кхы дикагIа дац комсий плантацешта Iуналдара балхаш «Луч», яхача совхозе а. Шпалера тоаелга, комсий гаьнаш хьалъехкилга геттара эсала леладу цу шинна а совхозе, районерча кхыча боахамашка а санна. Шоай комсий кхоалагIча даькъа тIа мара тоаьяц цар шпалера, хIаьта комсаш аьшкасаьргах хьалъехкилга чакхдаьккхадац тахханалца нийслагIча даькъа тIа а.

Районерча боахамашта юкъе эггара дукхагIа комсаш лелаеш я М. Горьке цIерагIа йола совхоз. 650 гектара тIа я цун комсий плантацеш. ТIера лаьтта дIадаьккха комсаш хьаеллараи дIахо дола балхаш тIехьадалийтад укхаза.

Тхо да цу совхоза йиъ лагIча комсаш лелаеча отделене. Цо доал деш я 392 гектар комсий плантацеш, вешта аьлча, аханел дикка совгIа яраш. Укхаза бар отделене управляющи Коригов БоргIа а совхоза директор Бузуртанов Хьусен а. ДIа а хьа а эцаш дувц цар:

— Оаха дукха болх чакхбаьккхаб комсий кхашкарча бIаьстан балхашта нах оарцагIбоахаш. Совхоза отделеней кулгалхоех, специалистех, гIулакхерча наха 40 совгIча сага лелае дIаеннай укх шера комсаш, хIаранена цхьа-ши гектар йолаш. Цул совгIа юртарча Совета исполкомаца цхьана СоагIапча бахача наьха хIара цIагIа чудолхаш кхетама болх чакхбаьккхаб. Царех а ши бIаь совгIа саг раьза хиннав укх шера комсаш лелае. Профтехучилища дешархой а ба тхона новкъостал деш. ХIаьта массе хана комсаш лелаеш бола гектарникаш а ба. Комсий кхашкара бIаьстан балхаш сихеи дикеи чакхдаха лаьрхIа да тхо укх шера...

Цу хьакъехьа тха къамаьл хилар СоагIапчарча Совета исполкома председателца Гандалоев Iийсайца а. Совхоза кулгалхоша дийцар бакъдеш вар из а. Комсашта Iуналдара балхаш лерттIа дика дIагIоргхиларах тешавеш дар цар дийцар. ХIаьта а ши кIира даьнначул тIехьагIа тхо укхаза шозлагIа юхадаьхкача дикагIча оагIорахьа хувцадена хIама дацар.

— БIаьстан юхье оаха мел дийцар хабарал совгIа хIама ца хулаш дисад. — чIоагIа йиш еха дувц Б. Коригова, балха арабаргба аьнна дIаязбаь хиннача наьха йIаьха спискаш хьа а хьувкхаш. — Совхоза специалистех шин-кхаь сага дезал мара комсий кхашка болх бе саг араваьннавац совхоза аппаратера барех а юрташкарча нахах а.

Алхха гектарникаш ба шо-шоай кхашка болх беш. Массанена хьокхам луш дика къахьегаш ба гектарникаш Гарданова Насп, Цечоева Зарема, Евлоева Тамара. Массарел хьалха шоай комсаш яьIа а баьнна, хIанз уж аьшкасаьргах хьалъехкилга чакхдоаккхаш ба уж. Иштта хьинаре къахьегараш дукха бац гектарникашта юкъе а. ДIахо а иштта хуле комсаш йовра кхерам болаш да гIулакх...

Из бакъдеш да комсий отделене балха хьокхамаш а. Шозза субботниках арабаьннача наха даь новкъостал дIадаьрхIача а тахханалца яьIа яьнна комсаш кхоалагIча даькъал дукха совгIа яц. Аьшкасаьргах хьалйийхкараш ерригa а... 25 гектар я, вешта аьлча, отделенерча комсех ялхайтталагIа дакъа. Геттара эсала лел шпалера тоаелга а.

Боккха лоархIам болаш да тIехьадала йиш йоаца бIаьстан балхаш чакхдахара ма могга дукхагIа нах оарцагIбоахилга, лерттIа цар къахьегам вIаштIехьбоаккхилга. Из М. Горьке цIерагIча совхозе ца даьлга гуш да. КIезигагIча лоархIаме дац комсаш лелаераш кийчбелга, уж балха дIачIоагIбелга. Паччахьалкхено мах а телаш 250 совгIа саг комсаш лелаераш кийчбаьб М. Горьке цIерагIча совхоза курсашка укх пятилетка шерашка. Профтехучилище кийчбаьраш дIатIатехача уж кхы а дукхагIа хул. Мичаб уж? Цар массане болх бича ханнахьа чакхдаха таро ма ярий комсий кхашкара деррига балхаш! Кийчбаь комсаш лелаераш балха тIа дIачIоагIбара гIулакх чIоагIа эсала леладу районерча ерригача совхозашка. ХIара шера Iай курсашка комсаш лелае болхлой кийчбеш паччахьалкхен рузкъа дIаухийт, хIаьта бIаьстан балхаш дIадоладелча уж мичаб ховш хилац.

Iалаьмате во лел укх шера комсий кхашкара бIаьстан балхаш «Малгобекский» совхозе. Цо лелаеча 432 гектар комсех тахханалца шпалера тоаяьраш 10-и яьIараш 32-и, аьшкасаьргах хьалйийхкараш 9-и гектар мара яц. Хаттар отт: фу деш ба совхоза комсаш лелаераш бIаьсти яьлча денз?

ТIехьадаьннад комсий кхашкара бIаьстан балхаш ерригача районе а. 2849 гектар хьувкъам луш йола комсаш я районерча боахамашка укх шера лелаеш. Царех бIаьсти яьIараш 672 гектар мара яц, план 2274 гектар йолаш. ХIанзчул тIехьагIа шпалера тоае езаш я 1274 гектар. ХIаьта тахханалца аьшкасаьргах хьалйийхка яьнараш кхо бIаь гектар кхоачаш а яц.

Иштта уж балхаш тIехьадалар чIоагIа Iаткъаргда комсий хьувкъама а паччахьалкхенна уж дIаялара декхар кхоачашдара а. Кхы а вогIа хургда, ханал тIехьагIа дале а, уж чакх ца доахаш дитача. ТIаккха яйна дIаяла тарлу дуккха паччахьалкхен рузкъа дIадохийташ дIаегIаи хьалкхеяьи йола комсаш. Из хилийта йиш йолаш дац.

Л. ЯРАХМЕДОВА, агрохимлабораторе заведующи, агрочом; **I. ЯНДИЕВ,** «Ленина байракх» газета болхло; **А. ХАРСИЕВ,** «Сердало» газета собкор.

Партийни вахар: балха стиль

Коммунисташа хьалхадаьккхадар

Карагlдаьнначун критически мах белга, балха тlа нийсл у кхоачамбоацараш ца ловлга ишта я шоай цlера хьалхара бехнтоккхам лакха болча коммунистий масс а ханара оамал. Бозгlача тайпара коммунистий предложенеех, цар критически замечанеех пайда эца вlаштlехьдаларца ба дукхагlча даькъе парторганизаце низ.

«Малгобекнефть» НГДУ парткомо массе а хана лаьрхlа йоакхо еш леладу коммунистий дlадехарий лоархlам бара, уж чакхдахара дешаш. Коммунисташкара хьайоагlа цхьаь цаl маьхера уйла теркаме ца эцаши цох доагlар ца деши юсаргйоацаш вlаштlехьбаккха гlерт, из болх. Хlара шера парткомо вlашагlтох цехашка, бригадашка, ерригача мехкдаьтта управлене хиннача отчетно - хоржамий собранешка, коммунисташа критика еш а, ер е вож де деза, аьнна а белгалдаьккха лоархlаме дар.

ЧlоагlгIа лоархlам болаш дар собранешка коммунисташа айдаь йолаш йолча насосни скважинех дикагlа пайда эцара дош. Хьалха промыслашка мехкдаьтта доахаш ше къаьстта бригада яр, тоаеш кхыбараш бар, электрооборудоване балхага хьожаш — кхоалагlбараш. Скважинаша лерттlа болх ца бара бехне вар лаха оттача из корадоагlаш хилацар. Из балха lаткъар. Дукха скважинаш хул болх ца беш латташ. Из гlулакх бокъалгахьа даккхар ловш яр ЦДНГ — 3 цеха начальника Я. Белхароева енна предложени.

Коммунистий критически замечанеш кхоачаш а еш, хlанз промыслашка вlашагlъехкай комплексни бригадаш. Мехкдаьтта доахача бригадашка дlаеннай скважинаш тоаеш а электрооборудованега хьожаш а йола бригадаш. Юххера хьахулачунга хьежжа хургдолаш оттадаьд берригача болхлой алапеш. Кердача звеноша баьча балха лоархlам мехкдаьтта доахача бригадашка бу хlанз. Цо таро еннай тхона къаьнача скважинашкара мехкдаьтта даккхара гlулакх дикка тоале.

Укх шера январе парткома заседане дийцар къаьнача скважинашта lунал делга кердача тайпара вlаштlехьдаккхара дош. Заседане белгалдаьккхар, из болх дикка тоабешабале а цхьайола скважинаш тоаярга хьежаш болх ца беш латтилга. Цо юха а дагадохийтар, шеко йоацаш, энергобоахамо ший болх тешаме беш ца хуле из гlулакх цхьан кога тlа даккха йиш хургьяц яхаш коммунисташа ЦДНГ — 3 мастера С. Цечоева, ЦДНГ — 1 мастераша М. Торе, В. Левшина, кхычар хьалха собранешка дlадехаш хиннар.

Из болх тоабара дешашта партком дlахо а тlахьожкам лоаттабергболаш я. Уж а кхыдола а дукха гlулакхаш, мехкдаьттахой низаща къоастаде йиш йолаш а да.

Парте Центральни Комитета апрельски (1985 ш.) Пленуме нов. М. С. Горбачева яьча доклада тlа белгалдаькхад: «Предложенеш телара, замечанеш яра йолча уставной ший бокъонах парте хlара члена бизза пайда эца йиш хилийтара, цхьаккха выступлени теркал ца еш ца йитара мел эшар де доагlа».

Уж геттара нийса аьнна дешаш да. Цудухьа оаха лоархlаме эц аргlанарча партсобранешка коммунисташа яь критика а. Ма могга сихагlа мугlарерча болхлоша гучадаьха кхоачамбоацараш дlадахара, болх тоабара тlаберзабу управлене, цун отделий, цехий кулгалхойи специалистийи теркам.

Коммуниста аьнначох даьр фуд? Цу принципах дlаоттабе гlерт тхо управленерча партийни организаце, цехий, участкай болх. Цох беркат а доал.

Ф. АЛБОГАЧИЕВА,
«Малгобекнефть» НГДУ парткома секретарь.

МАССАЗА А ТЕРКО Е ЕЗА

Грозненски швейни производственни объединене кхоалагlча цехера швейникаш маlача наьха барзкъаш тегаш ба. Дукхагlча даькъе кремплинови хачеш хьаеш ба уж.

Хоза тийга барзкъа тlадувхаш саг бlаргавайча, цу тайпара дувхар эца безам хул вай. Цхьабакъда, кхоалагlча цехе тийгача барзкъана атта наьха бlарг тlаоттаргбац. Цига тийга продукци белгала хул кхычарна юкъе баьккхача маьхага хьежача: цхьайола хачей партеш уллув дагlа кисаш цаl доагlачул лохагlа, шоллагlдар лакхагlа дегlе хул е чопилгаш харцахьа дагlаш хул, лаламаш доацаш а хул. Продукци ишта хилар бахьан долаш да Рязанера, Тулера, Калугера, Росторгбазашкара дlадахача шера яхнийта рекламацеш 1593 сомага дlакхачар. Цу гlулакха бехке бараш бехктоккхаме эзар, хиннаде дlатакхийтар.

Хlаьта цу тайпара продукци хьаеш зехьа йоаяь ха юхаметта мишта оттае лерхl цар. Бакъдар аьлча, предприятена пайда хургболча тайпара ха лерхlаш оамал кхоалагlча цехерча болхлой я а яц: къахьегамхой эггара чlоагlагlа балхах чуйнна хургба аьнна хеташ, цар цех йолча оагlорахьа со нийсвелча, дукхагlбола болхлой ара бар, цхьа геттара чlоагlа дегlа lаткъаш болх баьчул тlехьагlа шийла фо кхетийта арабаьннаб-хьогl уж, аьнна хеталургдолаш. Ара ца бовлаш бисараш мукъагlа шоай балха моттигашка хургхилар догдоахаш цехе чуваьлча, цига болх беш пхи-ялх саг мара вацар, вожаш —шишшакхоккха вlашагlкхийтта, даггара къамаьлаш деш бар.

Цехе къаьстта йоаллача кабинетера араьяьнначa цхьан кхалсагага аз хаьттар, начальник бlаргаго безам бар са аьнна.

— Со я из, — ше хьайовзийтар Козлова Вера Гавриловнас.

Цехе доаллар айса теркал ца деш санна, болх мишта лел шун аьнна хаттар дир аз Вера Гавриловнага. Са хаттара жоп а луш цо аьлар.

— Коллектива болх дика дlабода, дlадахача шерарча планах лоархlадаьд тхо. Укх шера де дезаш тхона хьалхашка латтараш дукха да. Цудухьа низ а хьинар а ца кходеш дlадоладаьд оаха аргlанара къахьегама шу. Тхоай болх кхы а дикагlа тоабара керда методаш юкъе а кхувлаш. Масала, хlанз цехе болх бе йолаеннай общественни кадрай отдел, цуи керттера декхар да хlара болхлочун къахьегама денна йоагlа учет лелаяр, царех хlаравар ханнахьа балха хьавар а дlавахар а юкъе а хьош.

Бакъда, кулгалхочо дувцари бlаргагуш хиннари вlашка доагlаш дацар. Каьхаташ тlа общественни кадрай отдел а тlахьожамхой группа а хиннай аьнна доалаш дац гlулакх. Хан-ханнахьа продукце дикалга а хьожаш, хlара болхлочо къахьегама денах малагlа пайда эц а хьожаш болх дlахьош ца хилча.

Цу дийнахьа сона цехе дайнар цхьан денна нийсденна дацар, из массе а хана долаш хиннар дар.

М. БАРАХОЕВ.

Юкъера школа чакхъьаккха ше яьлча Шалински района «Джалка» яхача совхозе свеклаш кхес балха ера Гебертаева Зулпа. Цул тlехьагlа 1978 шера трактористий курсаш чакх а яьха механизатор хул цох. Из болх беш я Социалистически Къахьегама Турпала Саидов Бауде кулгалдеш йолча бригаде.

Цхьа ди дlадахийтац Зулпас балха норма тlехкхоачаш ца еш. Ший хан-ханнахьа технически обслуживани а еш лелаю цо МТЗ-80 яха трактор.

Общественни гlулакхаш а дика чакхдоах Гебертаевас. Из я КПСС райкома членалла кандидат, райсовета депутат, шоай совхоза парткомеи профкомеи член.

СУРТА ТlА: «Джалка» совхоза механизатор Гебертаева Зулпа.

З. АМЛИЕВА сурт.

ДУКХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОШТА «НАНА-ТУРПАЛ» ЯХА ЦlИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

«Нана-турпал» яха орден а луш «Нана-турпал» яха цlи лойла итт а кхы дукхагlа а бераш даьчеи хьалкхедаьчеи ноаношта:

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР-е ГlОЛЛА

Алиева Тамара Бугиевнана — цlен-нанна, Назрановски район.

Алисултанова Аржан Яхъяевнана — «Самашкинский» совхоза болхлочоа, Ачхой-Мартановски район.

Дзейтова Любовь Хадисовнана — цlен-нанна, Назрановски район.

Дудаева Массера — цlен-нанна, Урус-Мартановски район.

Мустафинова Яхийна — болхлочоа, Грозненски район.

Тунгуева Тамара Абдуловнана — цlен-нанна, Назрановски район.

Хадырова Маликана — болхлочоа, Грозненски район.

Халухоева Тамара Мовлатовнана — цlен-нанна, Назрановски район.

Хамиева Моша Ахмедовнана — цlен-нанна, Грозненски район.

Хашумова Раузана — «Заветы Ильича» яхача совхоза болхлочоа, Ножай-Юртовски район.

Хидриева Циэш Тугановнана — цlен-нанна, Назрановски район.

Шадыжева Любовь Абдуловнана — цlен-нанна, Сунженски район.

Шакриева Дибхан Умаровнана — цlен-нанна, Назрановски район.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела хьалхара заместитель В. КУЗНЕЦОВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1985 шера 5 май.

ХЬАЛХАРЧА МУГlАРАШКА

ГУДЕРМЕССКИ медицински инструменташ еча заводе ше эггара хьалха вена ди дицлац Мачигов Хlарона. Из дар 1965 шера. Ах шу даьлча кхоалагlча разряда слесара экзаменаш тlехдика дlа а еле, слесарно - механически цехе болх бу цо. Хlарона дика кхетабора ший болх. Боккхагlчарга ца ховр дlахатта, царгара опыт хьааца, балха керда приемаш lомае дегаза хетацар цунна. Иштта дикагlвола производственник а хинна дlаэттар Мачигов Хlарон. Заводе эггара хьалха цунна елар технически тlахьожама отделага дlа а ца гойташ ший мединструмент дlачутела бокъо.

Завода кулгалхоша, партийни а профсоюза заводской а комитеташа мастералла оттавир из. «Могаргдий - хьогl сона?» — хетар Хlарона. Эшшача гlо - новкъостал а дергда хьона, аьнна могаргдолгах тешавир из кулгалхоша.

Уж дешаш чlоагlа дег чу а дийшар цунна. Иштта шийх тешам боларах тарра низ кхоачар хьадеши ший караболча болхлошкара доагlар хьадехаши къахьег цо. Нагахьа санна хьалха из участок тlехьаюсаш хинная ле, хlанз из ший декхараш тlехкхоачашдеш, массанена а масал гойташ коллектив я. Теркал ца деш дисадац Хlарона толамаш.

Завода кулгалхоша, дуккхаза а белгалбаьккхаб цун къахьегам сийлен грамоташца, ахчан премешца. Цунна еннай «Победитель социалистического соревнования» яха Знак, «За трудовую доблесть» яха медаль.

Коммунисташа боккха тешам а бенна Коммунистически парте членалла дlанийцав Мачигов Хlарон. Из оттаваьв Илизарова аппарат еча участке вокхагlволча мастералла. Уж декхараш дика карагlдоал Хlарона.

Н. БОРИСОВ,
инженер.

Дукха нах ба Грозненски вагонни депо предприятеспйлакха лоаттадеш, хьинаре къахьегаш. Царех цаl ва токарь Чернобаев Геннадий. Дика къахьегарал совгlа массехк шу да из хьехамча вола. Хlанзале цо токара говзал караерзае новкъостал даь массехк саг ва депо дика кайоалаш болх беш.

Дукха ха яц Чернобаева керда учсник Мучаев Ахьмад къахьега волавенна, бакъда, хlама хара тlакхувш, шийна дlахьехар сиха дlаэцаш хиларца белгалваьннав из. Визза вола специалист Ахьмадах хургволга тешаш ва хьехамча.

СУРТА ТlА: Г. Чернобаеви цун учешник А. Мучаеви (аьрдехьара аьттехьа).

И. ПЛИЕВА сурт.

ДИКАЧА НАХАХ

РАЬЗА ВА ХЬЕХАМЧА

МоллагIча производстве доккха маlан долаш да хьехамчал леладар. Лакха сакхетам болаш, производствах дог лазаш бола къахьегама ветеранаш кlезига бац тахан моллагlча предприяте. Цар сий ду, царна карагlдаьннар массанега дlакхоачаргдолаш дlа а доаржаду.

Школа а, профессиональни училище а яьккха производстве балха баьхкача къонача болхлошта чlоагlгlа эшаш ба йlаьхий опыт йола, говза хьехамчаш.

Цу даькъе хьаэцаргъя вай Октябрьски революце орден лелаю Грозненски «Красный молот» яха завод. Массехк эзар саг волча цу йоккхача заводе бlаьш хьехамчаш ба. Царех толашагlа волчун цlи яккхар дийхача завода парткоме эггара хьалха хьоахавир парте а къахьегама а ветеран Кузьмин Владимир Михайлович. Коммунистически къахьегама ударник волча Владимир Михайловича духхьал цхьан механически цехе токарь волаш къахьега 40 шу совгlа да.

— Заводе балха валехьа 5 класс яккха мара кхензар са. Болабелар Сийлахь - боккха Даймехка тlом, — яхаш дагалувц тахан Кузьмина. — Дуккха болхлой шоай лоlамах тlем тlа бахар. Цар когаметта кадраш эшар. Кхойтталагlа шу дар са цу хана. Ремесленни училище деша вахар. Шин шера токара говзал кара а ерзаяь, болх бе волавелар. lалаьмате хала шераш дар уж. Хlаьтта кхелетача кlаьнкашеи йиlигашеи итт сахьатал совгlа болх бора цехашкара ара ца боалаш. Кlаьдвеннав, низ бехаб оалаш саг вацар тхоах. Хlана аьлча, фронта чlоагlа эшаш дола герз хьадеш дар тхо.

Цlаккха а дагара валац Владимир Михайловича ший эггара хьалха хинна хьехамча, мастер Иодис. Из цу хана йоккха балха опыт йола говзанч вар.

Дlаухар шераш, балха опыт хьаlовра, лакхлора говзал. Чакхбаьлар тlом, меттаоттабе безаш бар боахам. Машара къахьегама тlаерзаяьяр производство. Хlаьта шолхаленца хьинар айдаь болх бора заводчанаша. Хlара дийнахьа къахьегаме денале гlулакхаш гойташ хиларца белгалбувлар дуккха нах. Царца вар Кузьмин а. Цхьаккха шу дагадагlац заводе цо ший производственни план кхоачаши тlехкхоачаши ца яь.

Мишта вlаштlехьдоал ветерана селлара дика хьокхамаш даха?

— Къахьегаме лакха толамаш даха Владимир Михайловича аьттув боал, цкъадале, йоккха балха опыт хиларцеи, шоллагlа-дале болх лерттlа вlаштlехьбаккха ховш, ханах бизза пайда эца ховш хиларцеи, — яхаш дувц цун новкъосташа.

Производства технологи дика йовзаш хилар бахьан долаш, цо хьаяь продукци тlахьожам боацаш цкъа дlаелча юха ца ерзаеш дlайохийт тlахьожама отдела контролераша.

Вай ма аллара, йоккха стаж йола хьехамча ва Кузьмин. Мел ученикаш хиннаб хьа, аьлча, цо жоп лу бlаь гаргга, аьле. Из харц а дац. Тахан Владимир Михайловича хьехамчал леладаь кагирхой, завода тайп-тайпарча участкашка болх беш ба. Царех шиъ, Карпови Груняшини цунца цхьана участке къахьегаш ба. Хlаьта цхьабараш, масала, Овчинников Геннадий, Канаткин Николай, тlехьагlо лакхара дешара завеленеш а яьха хlанз инженераш ба заводе.

Боккъалдар аьлча, саг фу болх беш ва яхар дац керттердар, керттердар — болх мишта бу да. Тlаккха цо болх дика бар дукхагlча даькъе цун хьехамча дика хиларца дувза дезаш да.

Мишта дlаболабу Владимир Михайловича юххьанца балха венача сагацара болх?

— Эггара хьалха токара говзал lомае сайна тlачlоагlваь саг массе оагlорахьара вовзарца дlаболабу аз болх, — йоах Кузьмина, — масала, малагlча дезалера ва, цун да-нана фу нах ба, лаьрхlа теркалду. Со юхьдухьалара саг ва. Цулухьа оза ца луш хоатт, токарь хила бокъонца ловш ва е вац. Жоп а тайп-тайпара хул. Бакъда, кlеззига ха яьлча аз дика кхетаду керда веначох визза вола специалист хургва е вац. Из теркалде хала дац, хlама хара тlакхувш из вале бокъонца вола токарь цох хургхилара цхьаккха шеко яц.

Тlаккха малагlа башхалонаш йоахкаш хила веза дика токарь хила ловшвола къона саг? Сабар долаш, шийга дlааьннар сиха дlаэцаш, масса долча хlамах сакхувш хила веза, аьлар Владимир Михайловича. Хlаьта ший аргlагlа кагирхошта токара говзал езаллийта гlерташ дукха къахьег Кузьмина.

Ший гlулакх дизза ховш токарь ца хилча цхьаккха производства болх дlагlоргбац, хlана аьлча, металла гlулакх дара керттера саг токарь ва. Шийна ловш йола оатхал ю цо металлах.

Цхьаболча кагийча наьха lаьдал ла, атта баха ловш. Кlезиг - дукха болх а бий дlабовл уж. Тlаккха даь-наьна кач болх сом-эппаз дехаш, иштта цар вахара никъ лаьцача харц бовл уж. Цулухьа хадданза кхетама болх бу кагирхошца Владимир Михайловича. Укхаза боккхача лоархlаме да кагийча наьха производствах дог ца эккхийташ, ший ханнахьа уж хьаллацар. Духхьал балха говзал lомаярах хьехамча болх ца боалилга дика кхетаду къахьегама ветерана. Хадданза производстве а быте а ший ученика гlулакхаш миштад хьожаш, цо хьанца мукъа ха дlакхухь бе-башха ца хеташ теркама кlала лоаттадеш хила веза хьехамча. Уж оамалаш йоахкача хьехамчех ва Кузьмин.

— Сона чlоагlа лов вай кагий нах, мехкарий, бизза шоай Даьхен къонгаши мехкарийи болаш хилар, — йоах къахьегама ветерана, — эггара хьалха масса долча дикачун тlехьа шийгара масал гойташ хила веза хьехамча, нагахьа из иштта хуле ший оагlорахьара во хlама ца гойта хьожаргва ученик а.

Раьза ва Владимир Михайлович ший ученикашта, дика кхебаьб цо уж. Раьза ва хьехамча цехерча ший къонгашта а. Сергей токарь ва, Юрий прессовщик ва. Уж шаккхе а шоай даьца цун ученикаш болаш дlаболабеннаб заводе. Шоаш вахара наькъа тlа баьннаб, бизза говзанчий ба.

В. МАТИЕВ.

ВАХАРО ПРОБЛЕМА ОТТАЮ

ХУРГДОЛЧУН БЕЛГАЛОНАШ ХlАРАНЕНА ЭШ

Шийна дулургдар де, lомалургдар lомаде гlертар моллагlча сагах доаллаш дола хlама да. Иштта хlара сагах доаллаш дола хlама да ший кхетама, хьинара бе боаггlача тайпара мах байта, обществага къоабалдайта гlертар. Из хlама хьашт долаш я общество а, хlана аьлча, саго лу пайда дикка совбоал, нагахьа санна из ше хила веззача моттиге хилча, ший таронех эггара дикагlа пайда ийбе йиш хулийта гlулакх деш хилча.

Амма мишта къоастадулургда хlара сага бокъонца йоагlаш йола моттиг малагlа я, мишта дулургда беррига болх беш болча наьха профессиональни а служебни а дегlаахара реальнии кхетамеи йола перспектива хулга? Цу темана хетадаь да журналиста Н. Филимоновай С. Орджоникидзе цlерагlча управлене Института психологе кафедра заведующецара, психологически lилмай докторцара А. Филипповцара къамаьл.

— Альберт Владимирович, къайлагlа долаш мичад, саг гlулакха тlа лакхвалар каст-каста цунга шийга дулургдолчох, цунах доахкача гlулакхех тийша хинна ца lеш, цун кхел къоастаеш волчунах доахкача гlулакхех а тийша хилар. Хьаэцаргда вай хаьдда дола масал: директора саг хьожаву ший предприятерча вакантни долча кулгалдеча гlулакха тlа...

— Кхетадеш да, ситуаци ишта нийсъелча директора де йиш йолаш дар тайп-тайпара хилар. «Керда фо» чудайтара цо «арара саг» дlаэца йиш я, иштта йиш я цу предприяте хьалкхийна а, цун традицеш дика довзаш а барех цаl харжа. Директор лерхlаш хила тарлу, цу моттиге къона энергични саг ховве веза е, ишта воацар, опыт яр, сабаре вар ховве веза аьнна... Цхьаннена бакъахьа хет шийна карара бараш дулургдац аьнна хетар а де гlерташ, майрра решенеш тlанйергйолаш бола нах хилча, вокханна — лоралуш бараш, деррига гlулакхаш лерраргlа леладераш хилча. Дицдолийтаргдац вай, дуккхача моттигашка кlезига лоархlам болаш ца хилар директора шийна саг везаш е ца везаш хилар а. Хlаьта кулгалхо шийна раьза ве мегачун гlулакхаш дикагlа хила тарлу кхычарчул.

— Амма вlалла йоагlе а тамаш я кадровни дешаш ЭВМ къестадеш ха. Хетаргахьа, хlаранех доахкаш шиший тайпара дола дика а во а гlулакхаш а долаш болча хаьддача наьха бе дусаргда уж. Долче, дlахо йодача хана а, вай гlулакха тlа лакхдалар дуккхача даькъе кадрови политика практически чакхйоахаш барий вайцарча субъективни отношенех тийша хургда-кх?

— Решени тlайергъл саго. Амма ЭВМ йоацаш мегаргвац из гарггача хана.

Йоккхача предприяте кулгалхочун метта хье лархlал. lа массадолча хlамал дезагlа лоархlар lайха беш бола болх, деш дола гlулакх да, подхалимаш безац хьона, творчествои инициативеи хьаллоац lа. Цхьа моттиг мукъаяьннай, цхьац-цхьаццанега хьожаш хьажа волалу хьо кандидатурашка, цига вахийта дикагlвар хьахаржара. Амма малагlаш ба хьона дагабохараш? Кхетадеш да, духхьал шоашта теркам тlаоза мегараш, хьайна е уллуврча хьай гlончашта дикагlа бовзараш. Дукхагlча даькъе формально увттаеш йолча служебни характеристикаша таро хилийтац саг волча бесса бlаргаго. Формальни йоацача характеристикаша, оалаш долча тайпара, доттагlала тlехь телараша а массаза дац гlо. Хьога йоах: аьнпар аьннача долаш саг ва из. Амма из хlаране ший тайпара ма кхетадой. Гlулакх ишта хулийтаргда вай: собране со хьаллаца дош деннадар, цудухьа, гlулакха бокъонца духтlа а ца воалаш, со бакъ ва е харц ва а доацаш, юха ца воалаш сона тlехьа лаьттар. Е: из принципиальни саг ва. Хила тарлуш дещий, укхаза кертагlдоахар ший карарча сагага корта болаш бахьан а доацаш «принцип хьал а лаьца» барт бетташ оамал йолаш из хилар?

Цунах хила а хул, бокъонца лаьрхlача, саг вовзара хьа ларде лувца йиш яр духхьал субъективни, хьона хьайна хетаи дараши иштта субъективни дола, хьай балхахоша могадераши мара цахилар. Хlаьта нагахьа санна из болча информационни банках тара хlама долча ЭВМ чуйоахкача даннешка хьажа таро хилча?

Массехк шу хьалха «Пластмассаш» яхача московски НПО-ца договор дир тха кафедра. Оаха цу хана отталь хиннача методикех цаl объединене болх беш барий ерригача категорешка балха тlа лакхбара йола резерв гучаяккха лаьрхlа яр. Ала дезаш да, цу тайпара йола резерв НПО из хlама дилехьа а йолаш яр аьнна, амма цунна юкъера мегаргбараш хьахаржар lилман кlийлен тlа а ца деш, формальни кlийлен тlа дора. Практически цу резервана чуболхар йоаггlаш йола образовани йолаш бола беррига болхлойи специалисташи. Гlулакх психологашка кхаьчачул тlехьагlа, гучадаьлар, цу резерве хиннача рех дуккхабараш, кулгалдеча балхахошкара дlадехарашка хьежжа цахилар, цхьабакъда, кхыча цунна чубоагlаш боацарашта юкъе кlезига корабалзар производства цу е вокх участкана керте оттабе мегаргбола нах.

— Мишта гучайоах психологаша сага потенциальни таронаш?

— Из дикагlа дlагойтаргда масалца. Хьожаш ба, ард вай, мастера Иванова кандидатурага. Лоархlаволий-теш из ший декхарех? Долий-теш цун дlахо гlулакха тlа лакхвара эшаш мел дар? Цу хаттарашта жоп дала хьожаю экспертий группа. Цунна юкъебохийт Иванова дер саннача гlулакхаш тlара нах, цо кулгал деш бараш, хlаьта иштта юкъарчал доацаш бола цун начальникаш. Уж берригаш а цхьана болх беш ба, Иванов дика вовз. Хlара эксперта жоп лу анкета тlа мел долча хаттараршта. Цу тlа дац укх тайпара хаттараш: болхлой дика бий Ивановца, е принципиальни вий из? Цу тlа йоалалый геттара тайп-тайпара йола, дукхагlча даькъе конфликтни, цу гlулакха тlарча наха эггара дукхагlа нийслуш йола ситуацеш, хlаьта хlаранега ала йоах, ишта гlулакх нийсделча, хьона хетачох, фу дергдар Иванова.

Шеко яц, вувцар кулгалдеча гlулакха тlара саг хилча, цунах доахкача практически а организационни а гlулакхий мах бе аттагlа да, ард вай, слесара е аппаратчика кандидатура ювцаш хилча хургдолчул. Хlаьта а, сага производственни, общественни, кхыметтел цун ший вахарерча позицешта анализ еш, кхоачам болаш нийса а хургдолаш ала йиш я, мастера, смена е участка начальника метта нийсвелча из мишта хургвар.

Анкетировани еш каракхаьчача ерригача сведенешта обработка ю ЭВМ тlа, цунах хул вай йийца информационни банк. Цунга гlолла кхаьча lе йиш яц духхьал, балха тlа дlахо лакхвара эшаш мел дар долаш вийтеш из саг яхача хаттара дола жоп, цунга гlолла йовза йиш я сага оамала чlоагlеи мелеи оагlош, ха йиш я дlахо йодача хана цун мишта деша деза, фу lомаде деза.

Ши шу да Жилевски пластмассай заводе деррига кадрови дешаш тха методикий гlонца къестаду. Хlаьта къестаду уж сов дика. Кхетадеш да, из дац балха тlа лакхбаь беррига резерве хинна специалисташ шоай декхарех ала хlама доацаш дика лоархlабу яхилга. Амма цар ду нийса доаца хlамаши гlалаташи, царна шоашта а гонахьарча наха а хила йиш яц аьнна хеташ хинна хlамаш дац. Хlаьта хlаранена оттаяьча цунах доахка гlулакхаш цо ше эргадаьха тоадара программа гlо ду гlалаташ дlадаха.

Хlаьта керттердар да укхаза система ишта йолча моттиге шийна хьашт дола, цхьаккха хlама дулургдоацаш воаца саг балха тlа лакхве начальника башха безам хургбоацаш хилар. Гlулакха лакхвергва цо, ард вай, Иванов. Хlаьта из кердача балхах лоархlавеш хургвац, тlаккха хатта йиш я-кх: «Иванов хlана хьожаваьв lа, цу гlулакха йолча резерве итт саг ма варий, царех ялх даннеш Ивановчарел дикагlа йолаш а ма варий?

Саг кулгалдеча балха тlа хьежавечарча субъективизмана духьаларча къовсама боккхача лоархlаме да ерригача къахьегама коллектива хетараш. Психологически позице тlара аьлча геттара нийса хеташ да кулгалдеча балха тlа вохийтача сага кандидатура цун дикача гlулакхех меттел, эсалчарех а сагага духхьал дlаоалача юкъарча собране ювцар.

— Тlаккха фу де деза, гlулакха тlа лакхвара даннеш вокхарчул лохагlа яраша? Ховш ма дий, хlаравар мичав начальник хулалургволаш. Цу тайпара болча наьха профессиональни перспектива яц яхилга дий-теш из?

— Профессионально дегlаахара кхо тайпа да: вертикальни, горизонтальни, ступенчати. Вертикальни дар да саг административни линех дегlаахар. Горизонтальни дар — цхьан гlулакха гома чухь дегlаахар. Хlаьта ступенчати дар — хьалхара шаккхе тайпа цхьана тардар. Хьа хаттарца дувзаденна лаьрххlа дувца безам ба са дегlаахара шоллагlча тайпах.

Хьаэцаргъя вай моллагlа професси, масала, шофера яр. Мел дукха я-кх цун профессионализма градацеш! Болаш ма бий, мотора чура телхар фуд, цун татага ладийгlача ховш бола а оалаш ма хиллара эггара чоалханеча маршрутагlа бlарган а дувшадаь гlоргбола а асаш. Амма из-м цецвоаккхаш ма дий: цу асай говзала официальни класс кхыча дуккхача, профессиональни лоаме тlа царел дуккха лохехьа латтарий яр морг ма йий. Долчча бесса аьлча, цхьатарра ма хулий цар-м алапеш. Тlаккха отташ дола гlулакх миштад аьлча, 30—35 шу даьннача хана цхьоалагlа (эггара лакхера) класс кхаьчача, дlахо дегlава йиш а йоацаш вусаш да-кх шофер.

Иштта хул, вуз яьккха саг дегlаахара деррига а кхо лагlа мара доацача конструкторски бюро а: инженер, вокхагlвар, хьалхле лелаю инженер. Иштта 35 шу даьлча лоамена буххье тlавоал саг тlаккха... е мист а лий дlавоал ,е кулгалхочун гlандага догдаха волалу. Хlаьта начальник хила гlертилга а дац цун из, духхьал хьалха да цунна шийга дуденначох кхоачам а баь lоха. Цудухьа тийша ва со хlара професси кlезигагlа хилча а профессиональни мастерства ворхl градаци хила езаш хиларах. Хlаьта хlара кердача этапага массаза кхоач, кхетадеш да, хувцадала деза алапи а. Хадданза дегlаахара перспектива хила еза хlара сага. Белггала хьал иштта хилча эггара дикагlа гучадоал сагага фу дулургда, хlаьта цо ший беррига низ балха дlа а лу, хlана аьлча, тlавала везаш а из кхача гlерташ а дола аргlанара лагlа а да цун.

Хетачох, цу тайпара йола перспектива хьае йиш я хlаранена, ерригa квалификационни сетка хувцаяларга а ца хьежаш. МоллагIча предприяте, учреждене арсенале кlезига яц балхахой горизонтальни карьерана стимулировани яра пайда ийбе йиш йола поощрене материальни средстваш.

Дагадоххарагlа аьлча, сона хет, карьера яхача понятех кхера дезац аьнна. Духхьал хlара деннарча вахаре массаза хьакъоастаяц из понятии кхычох — шийна болча пайданга, шийна болча толамга кхача гlертарца ювзаеннача карьеризмах. Цу тайпара болча профессиональни говзалеи организаторски способностейи чотах а ца ухаш, «шоай гlулакхаш де» харагlа служебни лоаме тlа гlолла урагlъухача нахаца лоаттабе беза тlагlертта къовсам. Хlаьта бокъонца йола карьера — дlатlахьажал словара тlа — деятельноста моллагlча сфера лакхвалар да, вешта аьлча, хиланза яргlоаца процесс. Хlаьта хlара сага а бlаргчача общества а.

ВАЙ-ПРОИЗВОДСТВА ДАЙ

ГIО ДЕ УЛЛУВРЧОА

Караpча шера хьалхарча квартала декхарех лоархIаяндзар тха завода коллектив. Балха Iеткъар тайп-тайпара бахьанаш — объективни дараш а субъективни дараш а. ГIулакха новкъарле йир цхьайола оатхалаш тхона лоаттаеча заводаша шоай договорни декхараш лерттIа кхоачаш ца даро. Масала, Конаковски механинструментий заводо ханнахьа хьаяйтанзар шестеренкаш. ХIаьта Саратовски электротехнически заводо эшшача хана хьакхачийтанзар электродвигателаш. Из бахьан долаш тха болхлоша цхьайола ха хьаде хIама а доацаш яьккхар.

Цхьабакъда, гIулакха Iеткъар цхьаькха цхьа хIама а — болх массайолча участкашка лерттIа вIаштIехьа ца баккхар, цхьаболча болхлоша хIама бе-башха ца хеташ леладар, хIаьта цхьайолча моттигашка — бехктокхам ца хилар.

Цудухьа тахан са гуччахьа дувца безам ба тха балха тIа долча кхоачамбоацарех, пайда эцанза юсача таронех.

МОЛЛАГIЧА а предприяте толам баккхар керттерча даькъе тийша да къахьегам нийсса вIаштIехьбаккхарах, къахьегамеи производственнии дисциплина чIоагIа хиларах, шоайх производства дай хетаргболаш йола уйла болхлой дегашка йоссаярах. Цу гIуллакха эшар да, производствана доал деча болхлоша лоаца дакъа шердар, къахьегама стимулировани яр эргадаьккха тоадар.

Хьаэцаргья вай тха инструментальни цех. Из я заводе керттерчарех. Тха цехе болх бераш къаьстта лакха квалификаци йолаш бола специалисташ хила беза. ХIана аьлча, оаха хьаю заводо арахецача хIамай формаши штампаши. Цудухьа тха болхлой хила беза кIоарга знанеш йолаш, чоалхане чертежаш еша ховш а кхетаеш а. ХIаьта цу тайпара нах тха цехе хIанз болаш а ба. Царех ва участка бригадир Могушков Бек-хан, бригадир Шеглов Александр, фрезеровщик Измайлов Iумар, токарь Евлоев Саид-Мухьмад, кхыбараш. КIезига бац коллективе болх бу дукха ха еце а йизза шоай моттиг дIалаьца кагирхой а. Масала, ялх бутт мара бац тха цехе слесара-инструментальщика Цицкиев Ахьмада къахьега. Шийна ца ховр боккагIчарга хоатташ, кIоаргагIеи сихагIеи шийн говзал Iомае гIорташ, шийн болх дег тIара безаш вола зIамсаг ва из. Цудухьа лоаццача хана II-гIа разряд яккха а наха ше везавалийта а карагIдаьлар Ахьмада. Ховш ма дий слесарь-инструментальщика говзал караерзаяра къонача болхлочоа, кIезигагIа дале а, цхьа шу эшилга. Ахьмада санна говзал сиха Iомае вIаштIехьдаьлар комсомольцашта: токара Дзейтов Геланена, фрезеровщика Манкиев Ахьмада, кхычарна. Майрра оалалургда сога уж завода кхоане я.

Цу кагийча наха шоай гIулакх сихха карадерзаде новкъостал даьраш, царна шоай гIулакх дезадалийтараш лакхе аз бийца, цар хьехамчаш хинна къаьна болхлой ба. Иштта хила а деза из массанахьа. ХIара къаьна болхлочунна ха деза шийн станок кхоана хьана бе кхоачаргья. Из декхарийла ва кхоана шийна когаметта дIаоттаргвар кийчве.

Цхьабакъда, халахете а, кхы тайпа моттигаш а нийслу тха цехе. Масала, ши шу дала доалл къонача фрезеровщика Р. Хаштырова къахьега. ХIанз а шийн болх Iомабаьбац цо. Каст-каста йохаю станок. Гуш да шийн гIулакхах цун дог ца лазилга. ХIаьта а, во болхло ва, цох хIама хургдац аьнна тесса вита йиш яц из. Цунах лерттIа болхло ве хьажа деза тхо, завода кадрови болхлой. ХIаьта Р. Хаштырова уллув къахьегаш ва йоккха опыт йолаш, заводе цIи хеза фрезеровщик О. Шадиев. Осман оаха лоархIаш, дика саг ва. Бакъда, болхлочун эхь-эздело цунна бокъо яла йиш яц тIехьавуса къона болхло юхе хилийта. Ханнахьа новкъостал де, хьаллаца уллув хьехамча ца хиларах заводера дIаваьхар К. Дахкильгов а.

Укх деношка хиннача КПСС ЦК Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева белгалдаьккхар: «Тоъал сиха беркат юхахьаьхкоачаргда, нагахьа санна организационно-экономически социальнии факторашта хьинар айдой, хIаране шийн моттиге цIенача уйланцеи шийна дулур деши болх бергбола гIулакх вIаштIехьдоаккхе». Ма дарра дувцаш, чIоагIа нийсса аьнна дешаш да уж.

Болаш ба тха коллективе а шоашта ховчох-могачох а де йиш йолчох а биззa пайда ца эцаш, юкъерча гIулакха массаза а юстара латташ бола нах. Царех цхьабарий цIераш йоахаргья аз: токарь М. Котиков, слесарь И. Буражев, А. Шадыжев. Оаха «середнякаш» оал царех.

МАЛАШ ба уж «середнякаш»? Уж ба план хала-атта кхоачаш а еш, цхьабакъда, хьалхабаьнначарца хила ца гIертараш, совленагIа хьацар даккха безам боацараш. «Середнякий» проблема къоастаяр тха завода лоархIаме де. ХIана аьлча, кIезига бац уж коллектива юкъе. Боккха пайда баргбар завода цар балхацара безам сомабаккха карагIдоале, продукцега дIадодар кIезигагIеи хьахур дукхагIеи хилийтара цар низ, таро тIаерзае вIаштIехьдоале. Холуш лакхлургья къахьегама овсарле, дикагIа хургья арахеца продукци, айлургья производства эффективность. Из ца дой, тахан дикагIа болх бе безам боацараша кхоана тIехьабусарий мугIараш шерде тарлу.

Дукха я, тIехьбусарийн «середнякийн» шоай болх тоабара новкъостал деш йола формаш. Масала, хьалхалатта коллективаш тIехьаюсачар хьехамчаш а хиле, шоайла яхье ювлаш моттигаш я. Цунах боккха пайда боал. Тха завода участкашта, цехашта, бригадашта юкъе йоалае мегаций из форма? Е цхьаькха цхьа форма — эсала къахьегача подразделенешка йоккха опыт йола мастераш, бригадираш дIахьежабар. Иштта бакъахьа хургдар, тIехьаюсарийн «середнякийн» бригадай кулгалхой цхьа-шин бетта хьалхалаттача коллективашка стажировкаи цар опыт Iомаеи дIахьожабеш хилча.

Дукха кхоачамбоацараш нийслу кулгалхой бехкагIа а. Цар дIадоладеш дар дерригне уйла а яь, лерттIа вIаштIехьа а даьккха ца хиларах зехьа къахьегаш моттигаш хул. Масала, массехказза лийрхIадар заводе арахецача дрелашта мIараш хьаде. Бакъда, хаи материалаши зехьа йоаяр мара цох кхы пайда баланзар. Да-м дика гIулакх дар дIадоладаьр, нагахьа санна хьалхха а йоагIа кийчо яьяларe.

ХIара болхлочунна йовзаш хила еза завода, цеха, бригада бетта а, квартала, шера а планаш. Кулгалхой декхар да царна уж дIайовзийтар. Амма, тхацига деш дац из. Нийса хургдар, смена чакх а яьнна чуводача болхлочов кхоана ше дергдар фуд хайча. ТIаккха цун таро хургьяр шийна эшаргйола инструмент, кхыйола хIама хьалхха а кийчье, шоллагIча дийнахьа цхьа минут зехьа ца йоаеш болх бе дIаволавала, дIадодар кIезигагIа а долаш хьахулар дукхагIа а хургдолаш болх мишта бича бакъахьа бар, аьнна уйла е.

ТАХАН партеи правительстваи геттара чIоагIа терко ю кадрай. Из кхетадеш а да, хIана аьлча керттерча даькъе деррига царех тийша ма дий. Цу деша лоархIам хIанз а бокъонца кхетабаьбац тха кулгалхоша. Ма дарра аьлча, тха завода болхлой квалификаци лоха я. Во болх бу говзанчий школас, бригадирий совето. 10—15 шера II-гIа марра разряд йоацаш къахьегаш дукха нах ба заводе. Из ла йиш йолаш хIама дац. ХIана аьлча, денгара ди ме доал керда, чоалхане станокаш хьаух заводе. Цар тIа болх бе эш чIоагIа лакха квалификаци йола нах. ХIаьта уж таххане а кийчбе беза. Бакъда, цу деша цхьаккха уйла еш бац тха кулгалхой. Из нийса доацаш хIама да. Дикача кадрашца чIоагIъе еза завода ремонтни служба а. Боккха пайда баргбар тха санна йолча предприятей опыт тха заводерча болхлошта йовзийтача, из царга Iомаяйтача. Из дIадех таханарча дено. Нагахьа санна цу гIулакха тахан оаха йоакхо ца йой, тIа-тIа чоалханегIа хулаш латта декхараш кхоачашде кхоана ниэткъала хургда завода коллективана.

Цхьаькха цхьа хIама да оаха массане а йоакхо е езаш. ДукхагIйола ха балха тIа, шийн коллективе йоакх саго. ТIаккха из ха, цун дикагIа къахьега безам хургболаш бытовой а салаIара а хьалаш вIаштIехьдаьха хила еза балха моттиг. Са пargIата доаккхаш, кIаьдвалар дIадоаккхаш хила еза хIара цех, участок. Из иштта хуле, хьинарегIа болх бе безам а боагIаргба.

А. КОТИЕВ,
ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода слесарь-лекальщик, НГIАССР Лакхехьарча Совета депутат.

САГ — ШИЙ КХЕЛА ДА

«Тхо дахарах дохадераш ба аьлдиташ дувцараш — адамий хьисапера оакхарий. Вахарах дохача дIатIаоттадаьд тхо цар. Фу дича бакъахьа да хац. Мишта юхадоаладергда тхоай сийрда, иразе денош, фу дергда бо ца хулийташ тхоай кIаьнк хилийтара?» — иштта хаттар оттадора укх шера 16-ча марте «Сердало» кепатехача «Фу дича бакъахьа да хац» яхаш корта а болаш водитела Б. Алиева дайтача письмо тIа.

Цунна жоп дала гIерт газет дешараш. Цар дайта цхьадола письмош тахан кепатох оаха.

ЧIОАГIА дог тохаделар са Б. Алиева яздаьр дийшача. Цох къахийтар сона, геттара гоам белар къонача дезалий вахар дохаде гIертараш. Школе деша багIача хана денз шоайла безаш хиннаб Раян Б. Алиеви. Бокъонца бола безам хиннаб царна юкъе! Уж кийча хиннаб моллагIа халонаш эшае. Бакъда, хIанз деррига а хувцаденнад. ХIана нийсденнад из? Наьха йоахараш да массе а хIаман бехке.

ХIаьта а шийна мар, во! везе царга ладувгIа дезац Раяс. Со теш, «дIаьхача метташа» дувцараш теркал а ца деш, Рая шийн кхела да шийн хургхиларах. КхувшвоагIа кIаьнк, дика мар ва цун. ТIаккха фуд цунна эшар иразе яхара?

Хьай бе доалла, Рая, дезала ираза дIоагIа! Аьлдиташ дувцачар футтаройна, хьай марaца бартболаш яха.

М. АУШЕВА.

* * *

НИЙСА лув письмо автор, гIалгIашта юкъе хIанз а каст-каста хулаш хIама да са мел бийнача шиш-пиш дувцилга, бакъдоаца хабараш арадоахилга. Цхьа масал доаладергда аз. Тха юрта бах сона дика бовзаш бола къона дезал. Юрта массанена а ховш дар Бахьаудини Рукъети шоайла дезилга. Юххера а царех мари сесаги хилар, дIаяхача заман тIехьадиса гIулакхаш хьалоаттаде гIертараш дукхьала боллаше.

Дог-уйла цIена яраш гIадбахабар безам котбаларах.

Бакъда, тхьайса багIацар царна духьала хиннараш а. ДIадоладелар йоахараш... Бахьаудинах во хIамаш дувцар цун сесага даьшка, ХIаьта Рукъетах метташ деттар цуи маьрцIаьшка. Керда хинна захалаш шоайла эгIабе гIертар. Бакъда, цох хIама хиланзар. Къонача дезале хьахилар бер — доною санна хоза кIаьнк. Дагадоххарах аьлча, кIаьнках цIи тиллар цун даьда вар. Из зоахалол хулча хана ше духьала хиннавале а...

Безаме, шоашка кхаьчача дикан мах бе ховш иразе бах из дезал. Йоахарий вIаштIехьдаланзар цунна юкъе цIур болла.

Цар санна шоай кхуврч лорабича бакъахьа ба АлиевгIар а!

А. АУШЕВ,
Наьсарен район.

* * *

ЕЗА редакци! Бехк ма баккхалахь, аз сай цIи ца яккхарах. «Фу дича бакъахьа да хац» яхаш шун газета тIа араьннача Б. Алиева письмох лаьца сайна дагардар дувца безам ба са а.

Эггара хьалха хоаттарглар аз АлиевгIарга: шун шинне а дай шо вIашагIкхетара духьала болча хана хIана маганзар наьха метташта шох мар-сесаг ца хилийта? ХIаьта тахан дай шун новкъостий хилча, шоана юкъера дов дохаде а шо хьеста а кIаьнк хилча, цхьана дахаш ха-зама а яьккхача мишта вIаштIехьдоал наьха меттай шун кхуврч шелбе?

Сога хьаттача, йоахараш хьал а лаьца, марах тешам байнаб, яхаш лела Рая, бакъ яц. Бахьанаш-м лехачоа атта корадоагIа. Ца ховш Iойожаяь пхьегIа йохаеш санна атта мичад дезал бохабе-м.

ХIаьта Б. Алиев а хила веза сабар долаш, шоай вахар кхы а иразегIа хилийтара фуннагIа ла ше кийча хиларах Рая тешаеш.

Чоалхане доаца уж хIамаш цу шинне хьалхагIа мел кхетаду — сихагIа меттадоагIаргда гIулакх, чIоагIлургба дезал.

К. С.

Мишта кхоачашду декхараш

ДИКА IАНГАРДАЬХАД

Хьайбай продукташ дукхагIа яхаран доахан дебадаран шоай низаш тIадерзадаь къахьийгад Малгобекски района «Алханчуртский» совхоза фермашкарча болхлоша. Укх шера хьалхара квартал чакхйоалаш «ХIара Iаттагара йоаккха шура деннеи буси цхьа килограмм тIакхетийтаргья», яхача девизах къахьегаш болча совхоза доярkаша Исаева Лейлас, Гачаева Амината, Умарова Хяде ши килограмм гаргга лакхбора йоаккхача шурий боарам.

Иштта, шийгарча 20 Iаттагара кхаь бетта план 10411 йолаш Исаевас 20876 килограмм шура яьккхай. Цох хул 200,5 процент. Гачаевас шийгарча 19 Iаттагара планах 9575 йолаш — 17600 килограмм яьккхай. ХIаьта 112,2 процент кхоачашъяьй шийн план Умаровас а. Ерригa ферма хьаийцача 130 Iаттагара шура яккхара план 152,2 процент кхоачашъяьй доярkаша.

Иштта беркате къахьийгад цар апрель бетта а. Укх шера биъ бетта совхозе гIолла хIара Iаттагара 227 килограмм дукхагIа яьккхай соахка цу юкъа яьккхачунца нийсйича.

Къаьстта белгалдаккха дезаш да детташ дола доахан дукхагIа хилийтара йоакхо еш хилар. Iа дIадолалуча хана ферме 115 етт мара бацар, хIанз царна кхы а 15 етт IотIакхийттаб, хIанзлехьа царех дукхагIдараш дехкад, хьалкхедеш 90 Iаса а да. Вож доахан а кастта дахкаргдолаш да.

Доаханна дика Iунал деш ба скотникаш Гачаев ГIайтеи Хамхоев Iаддарахьмани.

Совхоза шоллагIча отделенерча доахан кхоабача комплексе 660 бежан да. Iа хала хиннадале а цхьа бежан тIера ца доалийташ, къахьийгад скотникаша Ваделов Жабраьила, Хучиев Батыра, Хучиева Мовлатхана, Льянов Мухьмада, кхыбараша.

— ЦIаккха ца хиннача тайпара хьинар айденна Iангара даьхар оаха доахан, — йоах Жабраьила. — Къаьстта теркам тIабахийтабар доахан мел эшараща ханнахьа Iалашдара, доакъара кхом бара, цох цхьа килограмм ца дойтара.

Совхоза жа кхоабача ферме 350 жий ба. Царех цхьадараш дахкад, хIанзле 300 Iаьхар баьб. Вожаш дахкаш латт. Планах бIаь жийна тIехьа бIаь Iаьхар кхебе безача 105 Iаьхар кхебе лерхI Шадиев Зейндина кулгалдеча жа леладеча бригадо. Цхьа устагIа тIера ца боалийташи дика Iунал деши Iангара даьннад уж а.

И. БАРАХОЕВ,
тха штате воаца корреспондент.

ПИСЬМОШ

«ХIара къаьна болхлочунна ха деза шийн станок кхоана хьан бе кхоачаргья. Из декхарийла ва кхоана шийна когаметта дIаоттаргвар кийчве».

* * *

«Iоажала кIал лела тхоай бераш дагадоахк тхона».

«Во дар цIендаь дIадаккхар а кердадар юкъедоаладар а эггара хьалха бригаде гIолла чакхдала дезаш да».

* * *

«Со теш «дIаьхача метташа» дувцараш теркал а ца деш Рая шийн кхела да ше хургхиларах».

БЕКХАМ БОАЦАШ ДИТА ЙИШ ЯЦ

— Оарц дала! КIаьнк токо дIалаьцав! — унзарча цIогIо шоаш бол-болчар арабаьхар нах. Тхо тIакхаьчача ше хургдар хинна даьннадар... Цхьайтта шу даьнна нIаьнк токо садаьккха шоай цIен гаьна воацаш уллар. Нах оарцагIа чIоагIа а баьннабар. Лораш а сиха кхаьчар.

ХIама хиланзар.

Ше леладечох гIо хургдоацилга хайча, елх Марем, белх медсестраш, цу майдан тIа гулбенна мел хиннараш а белх.

IотIахьеж тхо бера. Из хIанз-хIанз гIоттаргва могт. А, из кхы гIоттаргвац.

Апрель бетта 11-ча дийнахьа хилар из ТIой-Юрта. Дзауров Зелимхана шийн цIагIара дIааравоаллаше а тIакхаьчар Iоажал, вешта, нийсатIа аьлча, лакхера IотIаежар из. Мух хьекхар — саьрг хаьда а хаьда Iобежар. Сел чIоагIа мух барий-те? Бацар.

Саьргаш-м хIара ленна Iолегаш а дала. Во тIехдалда вайна! Амма, кхоана кхычоа IотIабожаргбац яла дац. КIалхар бух бохкабенна, мух массаза хьокх эга а эгаш дагIа цхьадола бIоагIий, оагIора а даьнна наькъа IотIалега кийча долаш латт цхьаькхаш.

КховзткълагIа шераш долалуш яь лини я йоах из наха. Саьргаш мукхдиаьд, бIоагIий дохкаденнад.

Назрановски электросеть ювцаш а цун кулгалхо Дударов Мурад вувцаш а дукха критически материалаш арайийннай газеташ тIа. «ГIажа бедаро хий мо мара» яхаш яр тIеххьара техар. Фу пайда ба газета тIа заметка тохарах, Iолегача саьргаша бераш доадеш хилча. Наха дийца а дийце, новкъа жа Iуло гIоттабаь дом санна юхалуж, юха аргIагIа воагIар велцца.

ТIой-Юрта укх тIехьарча шерашка массехк бер дийнад токо. Iолийгача саьргаша. ХIаьта цо доадаь хьайбаш-м дувца а мича деза! Иштта хила тарлу Наьсарен районерча кхыча юрташка а.

Таьзета вIашагIкхийттача наха массане а бехке йора Наьсарера электросеть а цун кулгалхо Дударов Мурад а.

— Саьргаш лаьтта дада, сиха хьа а даькхе шоай доагIа гIулакх хьаде, аьнна, телефон техача, массехказза сельсовете книжкаш тIа йоазув дича хьабагIац, — йоах наха. Азн-азн айса хьалдийхкар бIоагIах Iолийга саьргаш, йоах. Бакъда из-м. Колоев Iийсас шийн цIен юхе Iолийга саьргаш муш а хьоарчабаь дIадийхкар. ХIанз а иштта цо дIадийхначa бесса доахк уж. Телефон еттеи наIарга ахеи кIорда а даь, ваьнна хургвакх из, цхьаккха монтерий оатхал шийга йоацаше а, бIоагIа тIа. Цунна ток теха яларе?

Йоккхача ТIой-Юрта цкъа ше иштта саьргаш ца хотташ вола саг коравоагIаргвац. ХIанз электросетера болхлой лел юкъ-юкъера геттара унзара моттигаш тоаеш. Фаьлга а дайна, туг хьекха корта IотIабогIаш санна. ХIанз оарцагIбаьннаб... Из-м хьадайта, амма цох тхона, ТIой-Юртарча наха тем хургбац йилла езача бесса электролини Iо ца юлле. Тишденна, шин-кхоха текха саьргаш хувца деза. БIоагIий шоаш доагI-доагIача увттаде деза, коашка, карташка, бешамашка ца а догIаш. Юрта тIехьарча сигаленах-м гизга маза а баьб электросета болхлоша. СовгIа (нийса яхац аз), боагIаш бола бIоагIа ца богIа, эзе бешан газа турбаштеи тIагIолла дIахьу саьрг. Цох зе доал.

Ер тха нхайкам дIахозалба хаза безача лергашта. Наьсарерча районе-м ер хаза саг воацилга хов тхона. Валаре ткъаь пхиъ шера ерригa юрт кхайкаш дIахеза хург ма ларий...

Iоажала кIал лела тхоай бераш дагадоахк тхона.

К. ИСАЕВ,
ворхI бера да.

РЕДАКЦЕГАРА: К. Исаева письмо Iодийшача дог тоха ца луш цхьаккха а вусаргвац.

ХIа аьннача доккха во хила тарлу: мукхдиаь тока саьргаш хедалуш дукха моттигаш я, мурденна бIоагIий Iолега кийчденна латт, хIаьта дуккхадараш Iо а лийгад, яхаш ТIой-Юртара а Назрановски района кхыча юрташкара а унзара письмош кIезига ихадац редакце укх тIехьарча хана. Царех цхьадараш «Сердало» тIа ара а дийннад.

Цхьабакъда, уж теркалданзар электросета кулгалхоша. Доккхий хатараш ца хилийтара оарцагIа баланзар райисполкома кулгалхой а. Каьхаташ тIа а газета тIа а дийцараш дича а ца дича а мегаргдолаш хIамаш долаш мо мара... Кхы мишта кхетаде доагIа из, нагахьа санна шозза районни электросета кулгалхошта ира критика еш соахка (августе, декабре) еннача шин материала, массехказза напоминанеш яхийта йолашше а, хIанз а жоп дала ха ца корайоагIаш Iеш я райисполком.

ХIаьта письмой авторий дехар, ди-бийса ца къовсаш, кхоачашде дезаш хиннилга шаьра гуш бар районa кулгалхой — юрташка ца хулаш, саготденнача наха хIара дийнахь яхар санна телефонаш ца етташ вIалла а мича хиннаб уж.

Наха тIалатта кхерам мел боккха ба бIаргаго царна ца ларах денад ТIой-Юрта из доккха во. Тахан цига хиннар кхоана кхыча юрта хургдац оалалургдар малав? Цун мукъагIа уйла хIана яц районе. Вай хана хилар эхь долаш хIама ма дий дукха ха йоацаш ТIой-Юрта нийсденнар. Цу гIулакха бехке барашкара парте районни комитето доагтIар хьадехаргда, аьнна хет.

Письмо кепатеха деце а

Ер шу доладенначa деношка Назранерча маькх еча заводо чIоагIа во болх бу, цига хьаеш йола маькх ма хетта дика хилац, кхоачамболлаш из лоаттаяц тикашка, яхаш цига бахаш бола нах леткъаш каьхаташ кхаьчар редакце. Царех лаьца хоам а беш, каьхат дахьийтар оаха Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста министерствага. Каьхата тIа мел дувцаш дола кхоачамбоацараш маькх еча завода коллектива бехкагIа нийсденна хиларах лаьца редакцена жоп делар Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста министра Л. М. Харсанова.

«Редакце дайтача каьхата тIа дийца кхоачамбоацараш тахка а техка цу даькъе бехкебараш бехктокхаме ээаб. Масала, мастераш Я. С. Газикови Б. М. Кукурханови балхара дIабаьхаб, сменни мастера М. Х. Сукиевна, сменни технолога С. С. Дзауровна строги выговораш яьй.

Редакцена хьадайта деза жоп гоадарах бехк ца биллар дех министерства кулгалхоша. Из гоадарах бехке йолча минпищепрома производственно-технически отдела начальника З. Б. Шевченковайна выговор яьй».

Оаха яздаьчун легагIа

«БОХАМ БАЬРАШ — БЕХКТОКХАМЕ»

Иштта корта а болаш укх шера 16 марта «Сердало» газета тIа араьлар Наьсар-Кертерча, СурхотIарча, Экажкъонгий-Юртарча, IаьлиЮртарча бувзама отделеней балха цIенхаштта критика еш хинна корреспонденци. Цу тIа дувцар подписчикашка ханнахьа почта дIа ца кхоачийташ хиларах, бетташ а доахаш бувзама отделенешка газеташ, журналаш, каьхаташ, кхыйола корреспонденцеш йоадаеш хиларах.

Цу гIулакххех лаьца тхога хоам а беш, критически корреспонденце тIа дийца кхоачамбоацараш нийсденна хилар бакъда, яхаш язду Назрановски бувзама узела начальника Б. Цолоева. Цо йоах:

«Критически корреспонденци йийцай лакхе цIераш яьхача бувзама отделенейи районни бувзама узлан коллективашка. Почта ханнахьа бахача нахага цар дIа ца кхачийтара дош иштта дийцад халкъа депутатий Назрановски райисполкоме а. Цу дешах лаьца а нийсденна кхоачамбоацараш дIадахара де дезарех лаьца а долакъамаьл хилар бувзама отделеней кулгалхошца, юртсовета исполкомий председателашца. Бахача наха шийн ханнахьа почта ца лоаттаярах, цу даькъе лоаттабу тIахьожам нелбарах 1985 шера 27 марта № 7 долча приказах Наьсар-Кертерча бувзама отделене начальника Б. Х. Евлоевна строги выговор яьй, СурхотIарчен Экажкъонгий-Юртарчен бувзама отделеней начальникашта У. Р. Паровна, А. И. Паровна выговораш яьй, хIаьта Iаьли-Юртарча бувзама отделене начальника М. А. Евлоевна цIенхаштта бехк баьб.

Иштта бехктокхаме ээаб Наьсар-Кертерча бувзама отделенера почтальон Арчаков, Экажкъонгий-Юртара бувзама отделене почтальонаш Угурчиеви Евлоеви.

Почта дIа мишта кхухьхьожаш коашкара коашка а ухаш проверкаш яьй апрель бетта района кхыча юрташка.

ДIахо де мел дезар дергда хIара юрта почтальонаш Iалашбараш шийн ханнахьа почта бахача наха лоаттаяран».

Назрановски районе «Сельхозхиме» РАПО Эсмурзиев Гирихана болх дукха безаш визза вола механизатор ше волга хьагойтад.

Гирихана Т-150 яхача марках йола трактор хаддалза болх беш хул. «40 лет Октября» яхача совхоза кхашка органически удобренеш дIаувзаш ва из укх деношка.

ХIара дийнахьа нормал дукхагIа 8—9 рейс ю Гирихана. Цкъа хьош 10 тоннал кIезигагIа боацаш мухъ дIахьу шийн «болата говраца».

СУРТА ТIА: механизатор Г. Эсмурзиев.

С. ПУГОЕВА сурт.

Новкъосташца эздел леладеш

ГIишлонхо — боккха чулоацам болаш цIи я из, хIана аьлча, цар говзача кулгаша хьалъю керда школаш, больницаш, цIенош, ма дарра аьлча маьрщача вахара хьашташ кхоачашдара тIаберзабаь ба цар хьаьнала къахьегам.

Царех се хиларах дийца варгвоацаш доккхал а деш, дика къахьегарца гIишлонхочун сийи лакха лоаттаде гIерташ хьавоагIа со.

Грозненски цIенош деча комбината чуйоагIа тха комплексни штукатурий-малярий бригада хIанз Ленина цIерагIча проспектагIа 242 квартира йола нах чубахара долча цIеношта отделочни балхаш деш я. Кховзткъеи ялх саг чувоагIаш йола бригада звенаьшта йийкъа я. масала, штукатурий шоай звено я, плотникаш а къоастабаь ба. Бакъда, эшача моттиге цаI шоллагIвар хувца йиш йолаш ва, еррига гIишлон профессеш караерзаяь беррига членаш хиларца. Нагахьа санна маркхал боацаш бисача штукатураша плотникий балхаш ду, наIаргаши кораши дIаувттадеш, кизгаш тохаш, кирпишк йоацаш хилча каменщикаш ха ца йоаеш пенаш хьаха овтт.

Цу методах болх вIаштIехьбаккхарах маркхал, кирпишк яц яхаш бахьанаш а доахаш, паргIата лела йиш йоацаш бус болхлой. Из метод юкъейоалаеча хана болх хьабе материал яц аьнна, кхыдола гIулакхаш кхоачашде шоаш увттабар нийса ца хетараш а бар бригаде, хьадер бе-башха доацаш деш а. Цох лаьца цхьа масал доаладе безам бар са. Цхьан дийнахьа отделочни болх беш йола Хациева Загас цIен цхьа оагIув кирпишках хьалботта оттайир аз. Дика штукатур санна, каменщик а лоархIаш йолча Загас сона вIалла ца меттар дир — пен гоама хьалбеттабар. Цо из иштта даь чIоагIа новкъа хетарах ерригa бригада хьагулъль Загас даьр бIаргадайтар, тIаккха бригадас дага а яьнна баьча соцамах цунга шийга дIадаккхийтар даь гIалат. Цу хана денз Загас шийна тIадилла моллагIа гIулакх цIена кхоачашду, бехктокхам дика кхета а беш.

Оаха массане лархIа а лоархIаш цхьа дика болхло я тха бригаде — штукатур-маляр Вараева Лиза. Цкъа цхьа юкъ яьккхар цо «аз даьр мегаргда аьнна хеташ» каст-каста балхара тIераювлаш лелаш. Бригада совета вIашагIкхийтта цо леладер мога ца деш раьза боацаш шийга къамаьл дича, аргIанарча отпуска чотагIа кIира ха йийха цIагIа а Iийра из. ТIаккха юха балха Лиза араьлча йовзаргйоацаш хувцаеннаяр дикагIча оагIорахьа. ХIанз а тIехьа ше хьалха леладаьчох бехк кхоабаш я Лиза.

Во дар цIендаь дIадаккхар а кердадар юкъедоаладар а эггара хьалха бригаде гIолла чакхдала дезаш да. Цудухьа киловзал увттаеш балха кIалхара бовла ца гIерташ шоашкара дIадехар производствана пайда хургболча тайпара кхоачашде хьажа веза хIара къахьегамхо.

Б. УСПАНОВ,
Грозненски цIенош деча комбината бригадир.

Доазол дехьара

МАШАР ХИЛИЙТАР ДУХЬА КАРАГІДАЬННА ДЕНАЛЕ ГІУЛАКХ

ЧІоаггІа раьза хинна тІанийцар дунен халкъашта юкъерча общественносто Коталон 40 шу дизар дездеча деношка машара пайда баргбола моллагІа инициатива, моллагІа предложени ювца ше кийча я, аьнна Советски Союзо дІакхайкадаьр, хьакъалерча оазага ладувгІара, цхьапа леладеча хьинареча гІулакхашца ядерни катастрофага дахар соцадара, кердача тІема никъ бехкара, ядерни герз цІендаь дІадаккхара дерригача халкъашка, партешка, правительствашка Москвера даь Кхайкарал. Из бакъду советски халкъо Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа Котало яьккха цІей дездара хетаяь советски столице хинна торжественни мероприятеш дерригача дунен тІа шерра ювцаш хиларо. СССР машар безара йолча конструктивни арахьарча политика боккха мах а беш доазол арахьарча мехкий бовзаш болча пачхахьалкхени партийнии деятелаш, массови информаце средствашa хаьдда харцду, ядерни герз Іоадеш хилара бехказа довла гІерташ США доал деча гІозараша хьабала пайда а боацаш, вІалла боацаш бола «советски тІема кхерам» хьалка а боахаш леладу зуламе гІулакх.

«Дерригача мехкий халкъашка, парламенташка, правительствашка» долча советски Кхайкарал тІарча предложенеша цІаьхка а хьахьонх мел боккхача лоархІаме я чІоагІача машара социализмо еш йола воздействи, аьннад СЕПГ ЦК Генеральни секретара, ГДР Паччахьалкхен совета Председатела **Э. Хонеккера.** Машара болча Москвера хьакхайкабаьча кердача тІахьехамо вай планета тІарча массанета дІахьекхад Советски Союз машар хилийтара, дерригача дунен тІа машар Іалашбара доагІаш мел долча дешашта дІа-юха къамаьлаш ден конструктивни решенеш ен кийча хилар. Оаха догдоах, машарга бола никъ цІенбара цу Кхайкарало новкъостал дарга. Алхха машара хьалашка мара хургьяц адамле кхоане йолаш. Иштта да хьакъалерча гІулакхаша дІадехар: цхьана низаш оарцагІ а даьха духьала отта деза машара хьакъехьа хабараш а дувцаш, ма дарра аьлча, ядерни герзаш сихха Іоадеш бараштa, низа политика кхайка а еш дунена империалистически доал оттаде лерхІараштa.

Кхайкарала боккха мах баьб БКП ЦК Генеральни секретара, НРБ Паччахьалкхен совета Председатела **Т. Живкова.** «Массанена а ховш да, — аьннад цо, — тІема хана эггара чІоагІагІа Іазап эзари керттера хало лайнари, массарел а дукхагІа нах байнари материальни зе хиннари, хІаьта фашизм йоха а яь адамлен кхоаненна тІаэттача уизарча кхерамах из кІалхаръяьккхар духьал Советски Союза халкъ долга. Цудухьа цхьаккха тІом цІаккха ше болабанза дола Советски Союза халкъ моральни бокъо йолаш да миччахьара хьадоагІаш из дале а керда дунен тІом кийчбе гІертара духьала хаьдда ший дош ала. Иштта дар шоллагІа дунен тІом хьовча хана, иштта да хІанз а вай планета тІара вахар хІалакдергдолча тІема дуне юкъедахьа империализма низаш гІертача хана».

«Адамленна могарг а да, но де а деза ший кхоаненах тешам бенна йолаш XX бІаьшере чакхйоаккхилгеи XXI бІаьшерен чу йолилгеи, — язду польски **«Трибуна люду»**. Духхьал из дар духьа советски кулгалхой леррагІа тІехьа ба кхохкам кІаьлбара процесс юхаметтаотталра. Москвера ухача сигналаша тешал ду цу наькъагІа дІаяха СССР кийча хилара. Правительствай, бехктокхамерча пачхахьалкхеи деятелий эггара доккхагІдарех декхар хинна дІаотта деза ядерни тІема кхерам дІабаккхара йола моллагІа таронаш лохилга».

Советски халкъа эшаш дац наьха лаьтташ, цо цхьаннена а качъехкац ший мировоззрени, ший вахара хьисап, белгалдоах венгерски **«Непсабадшага»**. «Крестови походи» «психологически тІоми» кхайкабераш хозахета гІерт нацисташкара хьанийца йолча «советски тІема кхерама» хьакъехьарча мифашца дунен общественность тувлае. СССР цІаккха а цхьаннегІа а летаяц, хІаьта цкъа санна дукхаза агрессораш юхатоха бийзаб цун. Творчески хІама хьакхоллара, дегІаеначa социализма общество дІахо эргаяьккха тоаяра советски халкъа эш машара хьалаш.

Москвера цІенхаштта хьалхадаьккхад: 1945 шерал тІехьагІарча хана тІом бен йола средствашa качественно хувцаеннай, яхаш белгалдоах румынски **«Скынтейя»**. ПагахЬа санна адамлен дерригача исторе чухь тІемаша бІаьш миллионаш нах боабаьбале, кхоалагІча дунен тІемо дерригa адамаш доадар кхерам ба. Дунен шоллагІа тІом болча хана фашистий кхерам тІаэттача хана тайп-тайпара социально-политически строй йолча паччахьалкхенашта хайнад юкъарча моастагІчоа духьала, цаІ дола адамий юкъара гІулакх — паргІатои машари — бахьан долаш шоай низаш вІашагІтоха. ХІаьта тахан а халкъа кхотадалар дуне ядерни катастрофана юкъе чу кхосса гІертараштa чІоаггІа никъ биийхка дола хІама хинна дІаотта деза.

Синьхуа яхача китайски агентства хоама тІа йоах: «ШоллагІа дунен тІом чакхбаьнна 40 шу дизарца дувзаденна КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, советски правительства гаьна кхетар юкъерча боараме дар санна, тактически дола а ядерни герз европейски континента тІара цІендаь дІадаккхара эффективни гІа баккха тІахьийхай Европа паччахьалкхений, США, Канада правительствашa. Кхайкарал тІа харцахьа лоархІ США-и НАТО-си СССР-али Варшавски Договора доакъошхой долча мехкели тІех тІема кийчон совле хилийтара каралаьца никъ. Белгалдаьккха да, ядерни герзашта доазув оттадарен уж кІезигдареи дешашта барт белга дувца доагІаш а дац космоса милитаризаци е гІертара хьалашка. Советски Союз кийча я машара пайдане йола моллагІа инициатива, моллагІа предложени ювца».

Американски пресса дІахо а комментареш еш я Москве хиннача торжественни собрание новкъоста М. С. Горбачева яьча доклада. «Советски кулгалхочо, — белгалдаьккхад **Си-би-эс** яхача телекомпание, — кхохкам кІаьдбара чІоагІа тІахьийхаб. Цу пхьан ханна белгалдаьккхад вІашагІкхийттача Штатий арахьара политика дунен халкъашта юкъерча гІулакхий массазара негативни фактор хинна латташ хилар, хІаьта американски империализм адамленна тІема кхерам тІалоаттабара даькъе хьалхарча юхьиге хилар а».

«Советски Союз чІоаггІа тІехьа я кхохкам кІаьдбара процесс юхаметтаоттаяра», — иштта керте язду ший статьяна английски **«Гардиана»**. Газето белгалдоакх, тІехьарча деношка Москве яьча заявленешка гуш да Р. Рейгана администраце арахьара политика тоае гІертилга перспектива йоацаш хиларо цу гІулакхацара безам юхатехалга», яхаш.

(ТАСС).

«ПаргІатача дунен» сибат

ГАНГСТЕРАШИ ПОЛИТИКАНАШИ

Цар аьлар: «Из эцалургвац, цо кхааш ийдац, хІаьта из кхера а вулургвац. Цудухьа из ве веза». Из яьхараш бар США финансово - политически олигархена керте латтараш. Ве везаш ва яьхар вар Томас Мунни, американски «бакъ судо» хьалъолла лерхІаш хинна болхлой баьчча, литейщикий городской профсоюза кулгалхо. Из ве сендухьа гІертар, долчча бесса, дийцар ше массанена а довзаш дола контонски къамаьл деш даим цунна уллув латташ хиннача Мунне тешамеча новкъоста, американски пролетариата хьашташ бахьан майрра къовсам лоаттабеш волча Юджин Дебса. Цо ца даьча хІамашта из бехке ве гІерташ леладаьраш хІама ца хулаш дІадаьлар, хІаьта Іаьдал а даланзар ве яь хинна суд йоха а яь цунна йІаьххача хана набахта валла суд ца йича. Из дар 67 шу хьалха.

Тахан а, хьалха санна, «бакъ суда аьшка бийнах» пайда ийбеш ба американски политиканаш. Ца даьча хІамашта бехке а беш, США набахтенашка чукхийсаб дукха а граждански бокъонаш бахьан къовсам лоаттабераш, тІема духьаларча болама активисташ, профсоюзий баьччаш. Башхало алхха цаІ мара яц: «уйлаш шоай ераш санна йоацараштa» деча низий диктатеи арсенала дукха хІамаш тІадеттадалар. Американски фемида лерг а лаьца дІатІайнга йиш йоацаш моттиг ниисъелча, политически боссий гІулакха дилла а кийча ба гангстераш. Расчет чоалхане яц: США Іалаьмате дукха деш долча зуламашта юкъе дахьа йиш я фуннагІа а.

Дукха ха хьалха деиз криминальни сводкай лакхехьара мугІараш Чикаго яхача городага да. Городе йолаш я шоайла моастагІал а леладеш йола 110 тайп - тайпара шайка, банда, синдикат, гангстерски организаци.

Города улицаш тІа каст-каста хаза йиш я сихъяь еттащ йола топаш: шоашта юкъера довнаш ниедеш йола клапаш я уж. Уж довнаш деш каст-каста боабу гунахьа доаца нах. Долча бесса аьлча-м гунахьа доацараштa даим кхерам тІалатт: духхьал дІадахача шера веннав бандитий карагІа 98 Чикаго вахаш вола саг. Геттара бебаш латт наркоманаш, тІа-тІа дегІайоагІа проституци, дилла долаш дола хІамаш да наьха машинаш кхувлар, нах бовхар, цІагІара хІамаш кхахьар, оакхараша санна къиза нaxa еттар.

Города даьша тІа-тІа михьара доалаш латта зуламаш юхатоха лерхІаш цхьадола гІулакхаш дой а, уж мераш керттерча даькъе кагийча зуламхошта духьала ерзаяь я. Мафена керте латтаращца эгІа лац, цул совгІа кІезига моттиг хилац шоаш де лерхІаш дола политически гІулакхаш кхоачандара уж вІаши барта ухаш а.

Шпионски устройство оттаяь хиннай, гучадаьннача тайпара, совете моттиг лаца гІерташ хиннарех цхьанне, города финансови тІувсашцеи чикагски мафецеи бувзамаш а долаш хиннача Дж. Баррел яхаш хиннача саго. ТІехьара а полице лаьцар Л. Оубермен яхаш вола саг. Цо дери дир Іаьржа цІока дола мэр вера йола заговор вІашагІйоллара шийна миллион доллар деша хилара. Г. Вашингтони цунна гопахьа лийннараши бар гангстерашеи шоай бІеха гІулакхаш чакхдувлийташ ца хиларагІа царна раьза боацаш хиннача политиканашеи хьежаргаш де лерхІаш.

Эггара цунна гаргагІа лаггаш хинна Г. Вашингтона гІонча, профсоюзни болама активист, бе болх боацаш бисарий бокъонаш бахьан къовсам лоаттабеш хинна Руди Лозано ший сесага а бераштa а хьалхашка топча а йийта вийра. Зулам даьр лаьцар, цхьабакъда, сихха чакхъньккхача следстве пий заключене тІа вІалла дІатІалаца а тиганзар заговор хинна хилар. Амма цхьаккха а саг шеко йолаш хуле тамаш я Р. Лозано, полицейски чинаша яьххача тайпара, цхьан маньяка а ца вувш, политически мотивех вийна хиларах. Кхыча тайлара хинна хилча, дуккхача хана фу бахьан долаш хьувзаваьв профсоюзни активист, шоашта новкъадараш леладой, цун сесаги берашн доадергда шоаш, «из шийга яхар деш хуле» дуккха ахча лургда шоаш яхаш. Ия дерригa тарлуш дац маньяка даь зулам да яхача хабарашца.

Р. Лозано вер, «Дейли уорлд» яхача газето белгалдоаххача тайпара, Г. Вашингтон хоржача хана цо гойта хьинар чІоагІа Іатикъача моттигерча политиканашa даь хІама да. Из ве даьча дохарг-доацача приговора «кулг яздаьд» реакце. Р. Лозанос городской совете харжийта ший кандидатура оттае лаьрхІача. «Политически дельцашта мархІа а лийлха лел гангстераш. Цунах цхьаккха а цецбалац Америке. Из цун селхане а кхоане а я. Из я цун вахара образ. Сов дукха да гангстерийи дельцийи цхьатарра дола хІамаш», — аьлар Чикаго вахача цхьан Іаьржа цІока долча саго. Из нийса дац ала хала да.

Дмитрий ВЕЛИКИН.
(АПН).

Укх деношка каст-каста вІашагІбеталлуш бар тІема ветеранаш. Дукха да цар дагалаца а дувца а. Цуморча къамаьлаша гІо-новкъостал ду кхувшйоагІа тІехье патриотически уйлаш йолаш хьалкхее. ТІема хана даьша а даьдаьша а гойта денал довзийта, фу мах бенна яьккхай советски халкъо сийлахь-йоккха Котало кхетадайта.

Тха фотокорреспондента даьккхача сурта тІа шоана гу цу тайпара аргІанарча вІашагІкхетаре цхьана ниисбенна Советски Союза Турпалаш а Сийлен ордений биззa бола кавалераш а.

Аьрдехьара аьттехьа: Советски Союза Турпал В. И. Ермолаев, Сийлен ордений визза вола кавалер А. Е. Шило, Советски Союза Турпал П. М. Крутов, Сийлен ордений визза вола кавалер А. И. Ваганов, Советски Союза Турпал И. Ф. Сергеев, Сийлен ордений визза вола кавалер Н. М. Дудин.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ЦІИЙЦА ЧІОАГІДЕННА ДОТТАГІАЛ

Грознерча аэродрома тІара хьал а гІетта, Москвагахьа бухь биллар самолето. Цхьа ха-юкъ яьккхар Григорий Яковлевича бІарграш дІа а къайла уйлане ваха вагІаш. Хьанийцар портфель, хьаьккхар цу чура, ше а новкъостий а Іалаьмате чІоагІа гІадбнга телеграмма.

Телеграмма яйтар вар вай мехкара Германски Демократически Республика Чрезвычайни а Полномочни а посол Виттнер Хорст. Цу тІа цо яздора ГДР социалистически строй хьалъеш а чІоагІъеш а Іалаьмате хьинаре дакъалацарах хьона, запаса подполковника Стоттланд Григорий Яковлевича, ГДР Паччахьалкхен Совета эггара лакхера совгІат — «За заслуги перед Отечеством» яха дошо орден хьожаьй, из дІаэца Москве вола, аьнна. Юха а бІарграш дІа а къайла, уйлангa вахар из, духьала эттар дукха гІоза а гІайгІане а хала а атта а моттигаш ниисъенна дІадахa дІаьха вахар, Германе яьккха ха, кхыдар.

БархІ шу даьлча вахар из деша. Бера хана деиз дагадаьллар кхоачашдеш, 1933 шера чакхъяьккхар Киевера пединститут. 1939 шера, мехка эггара хьалхарчарна юкъе, къоначa хьехархочоа елар «За трудовую доблесть» яха медаль.

ТІом хьовш хьехархой болх тоабара йолча Житомирски института директор вар Григорий Яковлевич. ТІом хьайнача шоллагІча диінахьа цо тІайийхар бІухочун форма. Григорий Яковлевича дика довз тІехьашкахьа дувлаш дог дошадеш хинна денош.

— Цу хана а, — йоах цо, — цкъаь-цкъа дицлацар тхона котало вайгахьа хургйолга.

Эдал хи тІа кхаьчар немций бІу. Болабелар лира а къиза а хинна Сталинградски тІом. Боккъалдар аьлча, фашистий курал а сонтал а юхатехар из город яр. Майора Стоттланда гІулакх деш хинна 21-гІа арми укхаза керттерча направлене тІом беш хилар.

1942 шера декабрь бетта Сталинграде ера немецки антифашистий группа. Цунна кулгалдеш бар Германе Коммунистически партегара хержа рейхстага депутат хинна Вальтер Ульбрихти цІи хеза вовзаш вола яздархо-антифашист Вилли Бредели. Царца цхьана болх беш хилар Стоттланд а. Ма могга, немцашта дІаюхе а бахе, чІоагІа низ болаш йолча репродуктораша гІолла пропагандистски болх чакхбоахар аккхар, харц тІом ца беш, капитуляци е оалар немций салташка. Вальтер Ульбрихтага ладувгІараштa юкъе дукха бар из вовзаш а, цо дувцачох дика кхеташ а бола нах. Цудухьа дукха немций салтий а эпсараш а вайгахьа боалар. Цунах кхера а кхераш, фашисташа шоашка мел долча герзех бола цІера ала тІабохийтар уж нах боабе а передатчикаш юхае а дагахьа.

— Хьайл, хьайл, Вальтер, — аьле велалора Вилли Бредель, — хІара хьа деша духьала фашисташа иттаги тоннаш йола снарядаш йоаю-кх. Боккха мах ба-кх антифашиста дешах цар луш бар.

— ТелиЙта Іа, — цІенхаштта оалар Ульбрихта. — Цхьанна хІамана юхатохалургдац бакъ дош.

Фронта цхьан даькъе вайгахьа наьлар вокккхагІа вола лейтенант Герман Ренч. Хьинаре къахьийгад цо антифашистий балха а, цул тІехьагІа ГДР хьаеш а тоаеш а. Цига цунна а Стоттланда а юкъе Іалаьмате чІоагІа хьоашал дувзаделар.

Чакхбаьлар дунен тІа эггара къизагІа хинна тІом. ДоттагІий вахаре дукха хувцамаш хул. 1945 шера Германски Коммунистически парте мугІараштa юкъевода Герман Ренч. Цунах хул Саксонерча Штольберг яхача города бургомистр, хІаьта кхыдола балхаш деш хул Стоттланд. Германена демократизаци а демилитаризаци а яра Потсдаме тІайийца решенеш кхоачашъеча хьинаре дакъа лоац доттагІаша, немецки дуккхача кхыча коммунисташа, антифашисташа.

1948 шера парте Советски Военни Академе деша хьожаву Герман Ренч. Из яьккхачул тІехьагІа из вохийт ГДР Халкъа Эскара эггара хьалхарча дивизе командиралла. Германски Демократически Республика тешаме хила аьнна эггара хьалха дув биаьраш цу дивизера салтий бар. Цул тІехьагІа эскаре дукха лакха балхаш леладаьд Ренча.

1949 шера вай мехка юха цІавоагІа Григорий Яковлевич. Бакъда, дІа-хьа къаьстаб аьнна, каьхаташ яздеш, хьоашалгІа ухаш шоайла бувзамаш леладир лирача тІема хана шоайла вІаши доттагІал тессача шин новкъосто.

1965 шера Москве хул тІема ветераний Дерриглунен конгресс. ГДР-ра цига хилар Герман Ренч. Цу юкъа воагІа из ший дезалца веза доттагІа Григорий Яковлевич Стоттланд волча хьоашалгІа.

Цу хана Григорий Яковлевича вІашагІкхетар хул тІом болча хана салте волаш фашистски эскарера ведда вайгахьа ваьннача, бакъда, хІанз ГДР эскара инарал волча Фритц Шредерца а. Ши кІира даьккхар Стоттланд дезало Шредерарга хьоашалгІа.

Из дерригa юхадухьала эттар Григорий Яковлевича Грознера гІетта самолет Москве Іойоссалехьа. Самолет Іохайча, аэродроме укхан духьалбаьхка советски а немецки а дукха новкъостий бар. Іалаьмате чІоагІа дог тохадолийташ хоза а безаме а вІашагІкхетар хилар цун цига хьалхагІа бовзаш а безаш а хиннача нахаца, тІема ветеранашца. Москверча ГДР посольстве Стоттланд Григорий Яковлевича вІашагІкхетар хилар. ЛаьрххІа из гІулакх бахьан цига венача Герман Ренчаца а вІашагІкхетар хилар вай мехкахочун. Из дар массехк шу хьалха.

Дукха ха йоацаш кхелхав Стоттланда веза доттагІа Герман Ренч. Бакъда, из иштта дале а, хаьдабац цу шин дезала юкъера бувзам. ХІанз Іа яха дина могашал яц Григорий Яковлевича. Из иштта дале а, шийна могар ду цо кагирхошта, дунен тІа эггара къизагІа а лирагІа а хинна из тІом бовзийташ, тІема духьала къовсам лоаттабе уж тІахьехаш. Цул совгІа, укх деношка из вІашагІветталу ший новкъостащца — тІема ветеранашца. Цига дувца цар дукха а да. ЦІийца хьадаь доттагІал болат мо чІоагІа да.

С. БРОДСКИЙ,
тІема а къахьегама а ветеран.

№ 4 йолча Грозненски юкъерча профессионально-технически училище 1985—1986 дешара шера дешархой деша дІачуэцилга дІахойт.

Укх професееx:

Мехкдаьттеи газа йоаккхача скважинашта эксплуатационнии разведочнии бурув тохача бурильщика гІонча, 2-гІча разряда электросварщика болх бе а ховргдолаш.

Дешара ха — 1—3 шу.

Буровой гІулакх деш вола электромонтер.

Дешара ха — 3 шу.

Электрогазосварщик.

Дешара ха — 3 шу.

Слесарь-авторемонтник.

Дешара ха — 1—3 шу.

Химически анализа лаборант (мехкарий).

Дешара ха — 3 шу.

Топограф-геодезист.

Дешара ха — 3 шу.

Мехкдаьтта даккхара оператор.

Дешара ха — 3 шу.

Училище деша дІаэц 8—10 класс чакхъяьккха кагий нахи мехкарийи, эскарера цІабаьхка бІухой.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенена кадраш. Деша багІача хана дешархой Іалашбу мах боацаш обмундированеца, кхачанца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностагІа доагІача юкъарча алапех 50 процент ахча кара дІател. Училище деша вагІаш яьккха ха къахьегама стажаца дІалоархІ. Дешар хьехаш ба юкъера - технически лакхереи образовани йола мастераш.

Училища кхо курс чакхъяьккха а йистебовлаш дІалуш йола экзаменаш толаме дІаенна а болча кагирхошта юкъера образовани яккхарах долеи профессегІа квалификаци енна долеи диплом дІалу.

Училище чакхъяьккхараш специальностагІа болх бе хьожабу город Грозне. Деша отта безам болчо училище хьачулу директора цІерагІа ер документаш: заявлени, дийша хилара тешал, вахача моттигера справка, ваь ха тІайола тешал е паспорт, 6 фотокарточка 3х4 размер йолаш. Документаш хьачуийду хІара денна 8 сахьат даьлча деиз 16 сахьат даллалца.

Занятеш дІайолалу 1985 шера 1 сентябре.

Хьамсара доттагІий! Тха училище деша дувла!

Из чакхъяьккхачул тІехьагІа оашош хержача специальностагІа йоккха говзал йола болхлой хургда шоах, хІаьта юкъера образоваш а хургья шун.

Училища адрес: г. Грозный, Октябрьски район, 12 участок, автобусаш №№ 13, 24, 25, трамвай № 5, «12 участок» яхача из соцача кхаччалца.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 МАЙ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Автобус лехкар». Телевизионни художественни фильм. 1-гІа сери.
9.40 — Дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата Т. Климовас дІалохк (фортепьяно) Ф. Листеи М. Равелеи произведенеш.
10.10 — «Лични дешашта тІаийбу ди». Художественни фильм.
11.40 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Пятилетка — хІаране гІулакх». Документальни фильмаш: «Йоккха гаргало», «Сегача тІайийца цхьана», «Сафоновца къамаьл де».
15.50 — «Концертни зале — школьникаш».
16.35 — «Кердадараш».
16.45 — Советски драматургера къахьегама тема.
17.45 — «Цхьана — барттайна дезал».
18.05 — «Іилмеи вахари». Уральски Іилман центр.
18.35 — «Трагеди ца хила тарлора». Алкоголизмо деча зенах дола Іилма - довзийтара фильм.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Вай беш».
19.30 — Варшавски Договора 30 шу дизарга. «Социализма тешаме турс» яхача телевизионни документальни фильма премьера.
20.20 — СибарегІен Паччахьалкхен эрсий халкъа хора концерт.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Искусствай говзанчаш». СССР халкъа артистка Л. И. Касеткина.
22.55 — «Тахан дунен тІа».
23.10 — Дунен велогонка. ЧССР-ера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.15 — «ТІом чакхбаллалца» яхача документальни фильма премьера.
8.35, 9.35 — Природоведени. 2-гІа класс. БІаьстий колхозе.
8.55 — «Хитоатол дода». Іилма - довзийтара фильм.
9.05, 12.40 — Французски мотт. Хьеха. 2-гІа шу.
9.55 — «Кхы а Байкалах». Іилма-довзийтара фильм.
10.05 — ПТУ дешархошта. Эстетически кхетам балар. Живопись.
10.35, 11.40 — Физика. 8-гІа класс. Робототехника.
11.05 — «Шахматни школа».
12.10 — Истори. 4-гІа класс. Сийлахь - боккхача Даймехка тІом тІара къона турпалаш.
13.10 — В. В. Маяковский — художникех.
13.55 — Музыка. Бетховена пхелагІа симфони.
14.25 — Историе оагІонаш. Карл Маркси цун хан.
15.10 — «Кердадараш».
15.20 — Бераштa. «Зокх бола физика».
15.50 — «Школана новкъостала. «Дайна синош». Телевизионни спектакла 1-гІа сери.
17.25 — «Машарах дола дош». НГІАССР халкъа йоазонхочун А. Бокова выступлени (гІалгІай меттала).
17.45 — Алкоголизмо деча зенах. Документальни фильм.
18.05 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (гІалгІай меттала).
18.20 — Киножурнал.
18.30 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
18.50 — «Республика яхаш тІа». Юртабоахама обозрени (нохчий меттала).
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. СКА — «Динамо» (Киев). Перерыв йолча хана (19.45) — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Фика приключенаш». Мультфильм (ЧССР).
20.45 — «Юхасаца, ха...». Телевизионни документальни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Автобус лехкар». Телевизионни художественни фильм. 2-гІа сери.
22.40 — «Кердадараш».

15 МАЙ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Автобус лехкар». Телевизионни художественни фильм. 2-гІа сери.
9.40 — Концертни зале — школьникаш.
10.25 — «Папа, мама, со — туристски дезал». Іилма-довзийтара фильм.
10.45 — «Лэутарски муамаш». Кишиневера передача.
11.15 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Іилман къахьегамеи цхьоагІо». Документальни фильмаш: «БАМ магистрала шинна а оагІорахьа», «Идиала гаргагІортар», «Шенокий пхьбуарграш».
15.45 — «Хьа ленински библиотека». В. И. Ленин. «Американски болхлошка яздаь каьхет».
16.15 — «Кердадараш».
16.20 — Ашараш локх арфий квартето.
16.35 — «...Ялхайтта шу даьннеи боккхагІен».
17.20 — «Андрей Эшпай. Музыкера портрет». Фильм-концерт.
18.15 — «Саги закони».
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — БоккхагІчарна дола мультфильмаш: «ТІехдика Гоша», «Чопилг».
19.20 — Тха корреспонденташа дувц.
19.50 — «Мича хиннав хьо, Одиссей?». Кхо сери йола телевизионни художественни фильм. 1-гІа сери.
21.00 «Ха».
21.35 — «Вай уж наькъаш дицдалийта йиш яц». Поэзи М. Светлов.
22.00 — «Массанешта йола музыка». Ведущи — СССР халкъа артист Е. Нестеренко.
22.50 — Дунен велогонка. ПНР-ера передача.
23.10 — «Тахан дунен тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.15 — «Халкъа художник» яха телевизионни документальни фильм (Ашхабад).
8.35, 9.35 — Астрономи. 10-гІа класс. Фу хов вайна Айламах.
9.05, 12.30 — Немций мотт. Хьеха 1-гІа шу.
10.05 — ПТУ дешархошта. Физика. Механически талгІеш. Оаз.
10.35, 11.40 — М. Сервантес. «Дон Кихот». 6-гІа класс.
11.05 — «Вай беш».
12.10 — Природоведени. 4-гІа класс. Дийна хІамаш тайп-тайпара хилар.
13.00 — Истори. 9-гІа класс. СССР-ера культурни революци.
13.30 — «Хар — низ». Тележурнал.
14.15 — Ольга Берггольц. Кхоллама оагІонаш.
15.05 — «Кердадараш».
17.00 — «Ши километр малхагахьа». Документальни фильм.
17.10 — «Нийсархо» (нохчий меттала).
17.40 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
18.00 — Г. Фигейредо. «Эзоп». М. Лермонтова цІерагІча республикански эрсий драматически театра спектакль.
19.50 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.00 — «Закон. Бокъо. Мораль».
20.30 — Киножурнал.
20.40 — КПСС XXVII съезда даха доагГІача тайпара наиъадахар. «Производства резерваех бизагІа пайда эца» (нохчий меттала).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Бакъдолчун мах». Художественни фильм.
22.55 — «Кердадараш».

РАДИО

14 МАЙ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Нохч-ГІалгІай программа (гІалгІай меттала).
8.36 — Нохч-ГІалгІай музыка концерт (гІалгІай меттала).
9.15 — «Яхь лелаеча коллективий перекличка» (нохчий меттала).
9.30 — «Къона заманхо» (гІалгІай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — «Вахарца бувзам болаш» (эрсий меттала).
16.16 — «Юртара боахаме хьалхалаттараштa». Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — «Юртара вахар» (эрсий меттала).

УКВ

17.00 — «Дукха езача оперий оагІонаш тІа». Чайковский. «Иоланта».
17.43 — «Къона оазаш» яхача цинлера дола концерт.
18.25 — Нохч-ГІалгІай мукъамаш.

Хаоттам

Тахан республике гІоллеи Грознеи кІезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 2—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 23—28, Грозне 25—27 градус йІовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 8—13, дийнахьа 23—28 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителя — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора—2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи. ереи, шоаттеи деношка

СФ00138. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2274.